

Vastgesteld verslag raadsvergadering 21 februari 2023

Aanwezig: Voorzitter Mevrouw H. Sahin Raadsleden: De heer E.G.T. Braam De heer D. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C.P.I.M. Dolmans De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga De heer S. Geleijnse Mevrouw M.E Harmsen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G. Kruger Mevrouw S. van Maarseveen De heer M. El Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen	Vervolg aanwezige raadsleden: De heer R. Nunnikhoven De heer U. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger De heer C.G. Sleddering De heer W. Smith De heer Q.L.A. Veerman De heer E. van der Veer Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A. Zoghbi Afwezige raadsleden: De heer M.T.F. Kaffa Mevrouw P.G. Kames Mevrouw B.M.B.T. de Haan-Niesen Mevrouw C.Y. Schwencke
Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder, de heer A. van de Laar Wethouder, de heer W. van Damme Wethouder, de heer G. van Malsen Wethouder, de heer M. Wit Afwezige portefeuillehouder: Wethouder, mevrouw L.I. Bentvelzen	Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer S.A. Manuel (verslag)

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedenavond allemaal. Ik wil u vragen om plaats te gaan nemen. Ik heet u allen van harte welkom bij de raadsvergadering van dinsdag 21 februari. En ik heet ook welkom de aanwezigen op de publieke tribune, onze medewerkers, vertegenwoordigers van de media die aanwezig zijn, en uiteraard kijkers online thuis. Ik ga naar de mededelingen. Omdat ik jarig ben geweest afgelopen zondag heb ik een traktatie voor u. Ik hoop dat het u smaakt. Geniet ervan. De tweede mededeling is: ik heb gisteren samen met burgemeester Jan van Zanen de leden van het USAR-team die vanuit de veiligheidsregio Haaglanden in het aardbevingsgebied zijn geweest mogen ontvangen en hen in het bijzijn van hun familie en collega's mogen toespreken. Dat was een

hele bijzondere bijeenkomst. En ik heb ook een inwoner uit Rijswijk gesproken die ook daarnaartoe is geweest en ik ben erachter gekomen dat er drie Rijswijkers ook via het USAR-team in het aardbevingsgebied zijn geweest en namens ons gemeentebestuur wil ik hen ook apart nog een keer bedanken. We hebben daar kaarten en bloemen voor geregeld en dat zal ik ook namens uw raad gaan doen, ik vind dat wel bijzonder dat we daar ook stil bij staan. Dan is er een bericht van verhindering ontvangen vanuit uw raad van de heer Kaffa, mevrouw Kames, mevrouw Niesen en mevrouw Schwencke. Dat klopt. Ik kijk de griffier. En vanuit het college is er ook een verhindering, mevrouw Bentvelzen is verhinderd. Dan is daarmee de agenda geopend. En dan gaan we naar het spreekrecht. Er zijn geen ... O, wacht even, ik ben iets vergeten. Het stemmingsnummer gaan wij nu bepalen. En dat is nummer 18, en dat is mevrouw Van Nunen. En de leden bureau van stemopneming gaan wij bepalen, als voorzitter de heer Sleddering, en als leden van het stembureau van opneming mevrouw Van Nunen en de heer Geleijnse. Ja, mevrouw van Nunen krijgt veel taken deze vergadering.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan gaan we naar het spreekrecht. Er hebben zich voor deze vergadering geen insprekers aangemeld.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3. De vaststelling ... Kunt u instemmen met deze agenda waarbij ik aan u voorstel de motie vreemd aan de orde van de dag, Rijswijks Belang, Dries van Dijk skatepark, om die op te voeren als agendapunt 8. Kunt u instemmen met deze agenda? Ik zie een handje van de heer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ik zou graag aandacht willen hebben voor wat er de afgelopen 24 uur is gebeurd. Ik denk dat iedereen de berichtgeving heeft gezien, en dat heeft in de regionale media heel wat ophef veroorzaakt. En ik zou het apart vinden om deze vergadering te beginnen zonder daar notie van te nemen. En wellicht is er ruimte op de agenda om ieder geval een kleine bijdrage van de betrokken partijen te krijgen, om het ook onderdeel te laten maken van deze vergadering. Anders lijkt het me apart dat wij hier zonder zeg maar te benoemen wat er is gebeurd te beginnen met een agenda.

De voorzitter: Als ik het goed begrijp, mijnheer van Dam, doet u een agendavoorstel. En bij een agendavoorstel zal ik aan de raad vragen of ze daarmee kunnen instemmen. U kunt, dus u doet een ordevoorstel. Wat is het agendapunt, wat, hoe wilt u dat noemen?

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Omgangsvormen van de raad, hoe wij met elkaar hier willen omgaan, lijkt me een goede.

De voorzitter: Kijk, zoals u weet is er een werkgroep Samen naar beter inmiddels hard bezig, en daar bent u ook lid van, om ook onder andere over de omgangsvormen met elkaar goed van gedachten te wisselen. Mijn voorstel zou zijn om dat daar eerst te bespreken. Dus ik wil wel uw ordevoorstel, het is uw ordevoorstel, ook aan de raad voorleggen. Ik kijk de raad. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Wilt u daar zelf wat over kwijt misschien? Wilt u er zelf wat over kwijt, want ik neem aan dat u ook bent benaderd vandaag. Wilt u er zelf wat over kwijt misschien?

De voorzitter: Over de situatie? Ik ben niet benaderd over de situatie.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Oké, ook geen krant of media gelezen?

De voorzitter: Ik heb zeker de krant gelezen en ik ben zeker op de hoogte. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Ja, ik denk wat voor de mensen die luisteren niet te volgen is waar we het nu over hebben, om daar meer mee te beginnen. Ik begrijp dat de heer Van Dam het wil hebben ergens over. Het zou fijn zijn als hij inderdaad zegt waarover, dan maakt dat dat een stuk duidelijker. Mijn vermoeden is, en aangezien het niet mijn voorstel is, dat ik weet waar het over gaat, en dat hoeft van mij nu vanavond niet in de openbaarheid besproken te worden. Dat we daar met zijn allen nog een keer over uitwisselen hoe we als raadsleden met elkaar omgaan of wat dat betekent, dat lijkt me prima, maar hoeft niet in de openbaarheid nu als raadsvergadering wat mij betreft.

De voorzitter: Ja, dat is helder, mevrouw, dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ze vraagt, mevrouw Woudstra die vraagt of ik het verder kan uitleggen, dat wil ik best doen. Ook voor de mensen die luisteren. Gister kwam berichtgeving in de regionale media dat een raadslid van onze raad, Sam, die is ook vandaag niet aanwezig, maar die heeft meegedaan aan een demonstratie in Den Haag voor het kantoor van de VVD. Nou, daar zijn heel veel meningen over heen en weer gegaan, onder andere door de lokale fractie van de VVD en de lokale fractie van GroenLinks. Ik zou graag willen horen wat in ieder geval beide partijen hier een kort statement kunnen maken over wat er gebeurd is. Dat is de intentie.

De voorzitter: U heeft uw punt, ja, u heeft uw punt verduidelijkt en ik denk dat voor de inwoners thuis zeker nu wel duidelijk is geworden waarover u het wilde hebben. De heer Kruger.

De heer Kruger (Beter voor Rijswijk): Kleintje, mevrouw de voorzitter. We gaan het, we weten allemaal, we hebben het over een persoon. Het lijkt me beter om dat in beslotenheid te doen en ik denk aan het presidium, het eerstvolgende presidium, het aangewezen punt is om daar verder inhoudelijk op in te gaan.

De voorzitter: Dus u wilt niet dat het vandaag wordt besproken. Helder. De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Ja, ik sluit me aan bij de sprekers van D66 en Beter Voor Rijswijk. Ik ga daar graag over in gesprek in het presidium. Dat lijkt me de juiste plek. Als de heer Van Dam wil weten wat de meningen van de verschillende fractie was, dan stel ik voor dat hij de media gewoon nog een keer leest.

De voorzitter: Oké. Ik zie mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter, het is misschien een herhaling wat anderen al voor mij hebben gezegd, maar ik ben er ook zeer voor om dit in een ander gremium te bespreken, waar het ook thuishoort. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan kan ik kon concluderen dat er geen steun is voor uw ordevoorstel, mijnheer Van Dam, en stel ik voor dat we dit punt in het presidium verder gaan bespreken. Dan stel ik de agenda hiermee vast.

4. Vragen van de raad

De voorzitter: En dan punt 4, er zijn geen vragen vanuit uw raad gesteld.

Akkoordstukken

5. Raadsvoorstel 2e wijziging legesverordening (RV 23-003)

De voorzitter: Agendapunt 5, de akkoordstukken. Het raadsvoorstel tweede wijziging legesverordening. Wenst iemand daar een stemverklaring of hierover te stemmen? Nee? Dan is die vastgesteld.

Bespreekstukken

6. Vaststelling verslagen

De voorzitter: Dan gaan we naar de bespreekstukken, vaststelling van het verslag van de laatste vergadering. Heeft iemand wijzigingen of opmerkingen naar aanleiding van het verslag? Dat is niet het geval, dan is het verslag ook vastgesteld.

7. Raadsvoorstel Wijziging verordening percentage regeling 2008 Kunst in de openbare ruimte (RV 23-004)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 7. Het raadsvoorstel wijziging verordening percentageregeling 2008, Kunst in de openbare ruimte. En dan wil ik als eerste het woord geven aan de heer Weterings van Rijswijks Belang.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Voorzitter, dank u wel. We hebben op dit voorstel zo en zo een amendement gemaakt. Waarschijnlijk wel tegen beter weten in, want in het forum is er heel weinig over gesproken. Een aantal partijen zouden ook de discussie voor in de raad bewaren, zonder enige vraag in het forum te stellen, onder andere Beter Voor Rijswijk, Partij van de Arbeid en de VVD hebben geen woord hierover gesproken in het forum dus ik weet ook niet wat hun standpunten daarin zijn. Dus ik wacht dan wel graag de discussie af. Voorzitter, uiteraard heeft plaatsvervangend wethouder mijnheer Van Damme zijn uiterste best gedaan om ons te overtuigen over dit voorstel. Alleen is dan waarschijnlijk de aangenomen motie totaal verkeerd begrepen. Want wij vroegen om een gedegen alternatief. En als je iets heel graag wilt en het is er niet meer, dan krijg je een alternatief aangeboden. En bij de voorstellen die u heeft gedaan in deze raadsvoorstellen, ook al zoals aangegeven, was het of de regeling bleef gelijk. Nou, is geen alternatief. Het vermeerderen van de percentageregeling is ook geen alternatief, want dat moest juist verminderd worden. En de andere twee, uiteindelijk zou dan voor ons optie A overblijven. En er is gesproken over, ja, in onze ogen houdt u ons een hele grote worst voor van nou goed; we kunnen dit voorstel kunstig ruilen, hè, want op de werven staan er, ja, minimaal drie kunstwerken die we ergens anders kunnen gaan neerzetten. En laat ik nou toevallig gisteren bij de werf zijn geweest en de enige die er staat zijn de acrobaten, waar ik een mooie foto van heb gemaakt. Dus is één kunstwerk dat geruild zou kunnen worden tegen een percentageregeling voor wat we nu gaan krijgen. Dus uiteindelijk blijft de beoogde percentageregeling dan gewoon in stand en dat was eigenlijk niet de bedoeling. En de reden waarom dat niet de bedoeling is, voorzitter, is dat op een gegeven moment met elkaar een weg zijn ingeslagen dat zo en zo de raad buiten besluiten wordt gehouden, ook als het gaat om grotere beslissingen van kunst. Dat hebben we pas meegemaakt met de poppen buiten op het Boogaardplein, waar ook ruim 2 ton ex btw, de raad ook niet bij betrokken is geweest. En uiteindelijk, door die verplichte percentageregeling wordt er niet meer gekeken naar wat speelt in de samenleving. Is het nog wel gepast, is het nodig? Is echt een kunstwerk nodig op dit moment, want bijvoorbeeld bij de Altis is een prachtig ontwerp neergezet waar ook al kunst in zat verwerkt in het gebouw zelf. En uiteindelijk wordt er dan gekeken van shit, we hebben eigenlijk nog een percentageregeling, wat gaan we doen? Van gekkigheid gaan we een opdracht verstrekken aan een kunstenaar om zes blokjes te maken op de Altis voor 65 duizend euro. Zes gekleurde vakjes voor 65 duizend euro. Nou goed, ik kan het niet verkopen. Of we maken een mooie muurschildering bij de parkeergarage, gewoon een muurschildering, voor 65 duizend euro à la de percentageregeling. Waarom moet een muurschildering of zes blokjes op een gebouw 65 duizend euro gaan kosten? Doe dit voor 1000 euro, 2000 euro, en stop de 63 duizend

euro in het armoedebeleid, bij de voedselbanken, in de energiecrisissen, wat dan ook. Waarom moeten wij het uiterste gaan spenderen omdat het maar op moet? We hebben u verzocht in de motie: ga eens kijken naar alternatieven, een goedkopere manier. En het is er gewoon niet uitgekomen. Dat betreuren wij ten zeerste. En nou goed, als het nu al in de coalitie af is gesproken: we gaan dit toch doen, dan is dat maar zo, dan vind ik dat zeer jammer. Maar ik kan het in ieder geval niet verkopen aan de Rijswijkers dat wij verplicht geld gaan opmaken aan kunst, wat in mijn ogen of onze ogen dan niet de waarde heeft van die hele grote percentageregeling en dat kan gewoon anders. Het kan voor minder geld, het kan efficiënter, het kan met allerlei andere organisaties als een Don Bosco, zoals een kunstatelier. En niet alleen maar, met alle respect, aan zo'n kunstenaar een opdracht geven die er misschien een paar dagen mee bezig is en die kan twee jaar dan lekker thuis gaan zitten. Het is gewoon een anderhalf à twee jaarsalarissen wat we weggeven voor een muurschildering. Ja, sorry, ik ben het er dus niet mee eens. Dus vandaag ook het amendement om ieder geval bij nieuwbouw de raad dan maar te laten beslissen met een voorstel. Kom met een goed voorstel, wat wilt u gaan plaatsen, waar wilt u het gaan plaatsen, wat gaat het kosten, en dan kan de raad erover oordelen van nou, dit past wel in het plaatje, ja of nee. Dat is voor mijn eerste termijn, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Uw pleidooi is helder. Ik wil het woord geven aan mijnheer Ezinga van de VVD.

De heer Ezinga (VVD): Voorzitter, zou ik even mogen overslaan, mijn techniek laat even in de steek. Dat ik voor de volgende beurt.

De voorzitter: Oké. Dat kan uiteraard.

De heer Ezinga (VVD): Dank u.

De voorzitter: Dan geef ik het woord aan de heer Kruger van de fractie Beter Voor Rijswijk.

De heer Kruger (Beter voor Rijswijk): Dank u wel, voorzitter. Nou, mijn techniek laat mij ook in de steek maar op mijn mobiel werkt het wel. Maar dat even terzijde; kom ik wel uit. Allereerst ben ik benieuwd naar de reactie op het amendement van Rijswijks Belang van het college, zodat we dan wellicht nog even met elkaar kunnen bespreken of we het wel of niet kunnen volgen. We vinden het hele voorstel een verbetering ten opzichte van het oude. Ja, het kan altijd beter. In ieder geval blij dat er geregeld wordt dat we ook wat gaan doen met tweedehands kunst en dat we dat elders kunnen plaatsen. Dat niet alles wordt opgeslagen en maar weer geld uitgeven wordt voor nieuwe kunst. En anderzijds ook dat we projectontwikkelaars ermee gaan betrekken ook financieel als wat neergezet moet worden en dat niet altijd de kosten voor de gemeente komen. Het ziet ernaar uit dat wij dus akkoord kunnen gaan met het voorstel zoals het door het college wordt gedaan. En uit mijn hoofd zeg ik Versie D.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid. Doet de techniek het bij u ...

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, ik heb gewoon iets weg geklikt van herstart later, dus daardoor doet mijn techniek het wel. Voor de ingewijden, misschien. Ja voorzitter, om op het voorstel terug te komen. Wij waren geen voorstander van die motie, wij hebben niet meegestemd met de motie die toen voorlag. Dus u kunt zich voorstellen, wethouder via de voorzitter, dat wij ook nog wel enkele vragen hebben rondom het voorstel dat het college nu ons voorlegt. Uit het forum bleek duidelijk, dat was wel helder, dat het gaat om nieuwbouw, plaatsing van kunst in de openbare ruimte en nieuwbouw, en niet bij vernieuwbouw of bij renovatie, grootschalige renovatie. Op zich vinden wij dat wel jammer, want soms kan juist een grootschalige renovatie ook extra waarde krijgen met toevoeging van kunst. Maar goed, daar gaat deze regeling niet over. Onderhoud van kunstwerken valt hier ook niet onder. Ik zou er toch nog wel bij de wethouder op willen aandringen, en

daar hoor ik ook graag zijn reactie op, dat onderhoud van kunst ook evenzeer of even belangrijk is om kunst in haar waarde te behouden en te conserveren. Dus graag uw reactie daarop, heeft niets met het raadsvoorstel te maken, maar wel zijdelings. Ik hoor graag daarop de wethouder geruststellend antwoorden. En dan het voorstel. Het voorstel zoals het college doet betekent inderdaad, zoals de heer Weterings net ook al zei, dat herplaatsing van oude kunst mogelijk moet zijn of liever gezegd ook voorrang krijgt. Dan is ook onze vraag: wat staat er op dit moment aan oude kunst nog? Wat doen we als die op is? Gaan we dan rücksichtslos bezuinigen en wat betekent dat voor de percentageregeling dan, als de oude kunst hergebruikt is, herplaatst is, laat ik het zo zeggen. En ik heb een ander punt, met betrekking tot de herplaatsing van oude kunst. Dat past niet altijd bij de nieuwbouw die op dat moment een kunstwerk vraagt of waar een kunstwerk bij gezet wordt. Ik kijk even naar een heel goed voorbeeld waar juist nieuwe kunst een extra waarde toevoegt aan een nieuwbouw- of nieuw project, in dit geval het Bogaardplein. Dat is geen gebouw, maar wel een nieuw project, een nieuwe herinrichting. En daarin juist vind ik de nieuwbouw extra waarde krijgen door de toegevoegde kunst door een kunstenaar. Dan kijk ik ook even naar de heer Weterings die zegt: zes blokken en dan voor zoveel geld. Ik noem het voorbeeld, mijnheer Weterings, van de vier mooie kunstwerken die verspreid over het Bogaardplein extra waarde en ook betekenis geven aan de herinrichting van dat plein. Dus mijn vraag is: herplaatsing van de oude kunst op een nieuwe locatie hoeft niet altijd te matchen. Hoe kijkt u daartegenaan? Is het eigenlijk bedoeld om de bezuiniging dan maar te laten plaatsvinden via herplaatsing, maar niet altijd even goed gematcht? Dat zouden wij jammer vinden. Voorzitter, hier hou ik het even bij voor eerste termijn, ben benieuwd naar de reactie van de wethouder.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Mijnheer Ezinga, doet de techniek bij u? Dan ga ik graag naar u als eerste.

De heer Ezinga (VVD): Dat is fijn, dat u dan graag naar mij gaat, dat is goed. Ja, de techniek doet het, dank u wel. Ja, wij hebben met interesse het afgelopen forum over dit onderwerp het een en ander aangehoord van diverse partijen, en ik denk dat de wethouder hierin ook getracht heeft een zo goed mogelijke uitleg te geven over wat er speelt rondom deze percentageregeling. De VVD is dan ook van mening dat het voorstel wat is aangeboden aan de raad een goed passend compromis is. Of voor de mensen vanuit enerzijds partijen vanuit coalitie maar ook voor de partijen in de raad die verder wat anders vinden. En daarom steunen wij ook dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan geef ik het woord aan mevrouw Maarseveen van GroenLinks.

Mevrouw Van Maarseveen (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Nou ja, voor GroenLinks was aanpassing van de percentageregeling uiteindelijk niet nodig, wij waren content met de huidige regeling. En ik wilde voordat ik een paar vragen ga stellen nog even een kort citaat van de woordkunstenaar Jeroen van Merwijk over kunst delen. Er zijn ook mensen die een cursus boetseren volgen, of die weleens een schilderij maken, of soms een keer een guitig liedje schrijven, of een zelfbedacht kort verhaal opsturen naar Vrij Nederland. Zijn deze mensen kunstenaars? Nee, deze mensen zijn geen kunstenaars, net zoals iemand die weleens aan een tafel zit geen meubelmaker is, en iemand die een trap oploopt geen straaljagerpilot is. Daarmee wil ik ook zeggen van nou ja, kunst is zoals u weet belangrijk, nou ja, voor GroenLinks, om veel redenen. En ik was nieuwsgierig waarom u aangeeft dat optie D uw voorkeur heeft binnen deze regeling. En er wordt ook gesproken zeg maar over het plaatsen van kunst op een andere locatie dan de locatie waar de, waar zeg maar gebouwd wordt. Op een kansrijke locatie, en ik vroeg me af: wat verstaat u onder een kansrijke locatie, wat is dat precies? En de keuze voor zo'n locatie moet een weloverwogen beslissing zijn, dus ik vroeg me af: wat zijn dan de criteria en wie neemt dan uiteindelijk de beslissing? En in het voorstel wordt ook gesproken over de participatie in RijswijkBuiten, die was niet heel succesvol. En ik vroeg me af of die participatie zeg maar geëvalueerd is. Wat heeft u daarvan geleerd en wat gaat u zeg maar anders doen in de toekomst? En er wordt ook aangegeven dat al verschillende participatievormen zijn toegepast, dus ik vroeg me af van welke participatievormen zijn dat dan precies? En u geeft ook aan, dat u in de toekomst de betrokkenen eerder wil raadplegen, dus ik vroeg me af: ja, hoeveel eerder is dat dan, één jaar van tevoren of één maand? En dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Maarseveen. Dan geef ik nu het woord aan de Geleijnse van CDA.

De heer Geleijnse (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de aanleiding van dit raadsvoorstel is een motie enige tijd geleden. Het CDA heeft die destijds niet gesteund. En eigenlijk komt dat omdat wij heel eenvoudig willen blijvend investeren in kunst en verfraaiing van de openbare ruimte. Daar kun je over twisten. Je kunt over smaak twisten, absoluut. Maar voor onze fractie is het gewoon van belang, een goede leefruimte, openbare leefruimte, dat zit in groen, dat zit in goede bebouwing. Maar dat zit ook in hier en daar een prachtig kunstwerk. Ik moet heel eerlijk zeggen, en de heer Weterings had het er ook al over, ik weet nou niet of dit voorstel echt een gedegen alternatief is voor de huidige regeling. Maar goed, voor ons had het ook niet gemoeten, en ik kan al wel verklappen dat we en ook de motie, of het amendement van Rijswijks Belang niet zullen steunen, hebben we ook in het forum aangegeven, en we zullen dit raadsvoorstel ook gewoon niet steunen. De huidige regeling is voor ons betreft voldoende. En als er echt een gedegen voorstel had gelegen met mitsen en maren en misschien echt verbeteringen, dan had het wellicht onze instemming kunnen hebben, maar op dit moment geen steun voor het voorstel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Geleijnse. Dan wil ik het woord geven aan mevrouw Van der Weij van D66.

Mevrouw Van der Weij (D66): Dank u wel, voorzitter. Kunst, zoals jullie weten draagt D66 Rijswijk kunst een warm hart toe, en kunst is natuurlijk belangrijk. En ook al vragen in deze tijden soms andere dingen onze aandacht hè, weten we allemaal, energiearmoede en ook alle, ja, rampen die op dit moment gebeuren, kunst is wel iets wat aandacht ook nodig heeft. Want kunst draagt positief bij, het draagt positief bij aan onze mentale gezondheid en daar gaan we misschien soms een beetje aan voorbij. Kunst draagt bij aan ons welbevinden. En als een groep weet in de maatschappij hoe om te gaan met onzekerheid, dan is dat wel de kunstenaars en de creatievelingen. Zij hebben een open geest, zij kijken om zich heen, ze laten zich niet in hokjes plaatsen, en daar kunnen we wat mee. In tijden van crisis zie je dat zij hoop bieden en dat zij kunst evengoed als religie, troost, verbinding en inspiratie geven. Het kan ons iets bieden. Ik denk dat we daar heel alert op mogen zijn. Het creëren hiervan geeft gevoel voor expressie en verbinding, verbeeldingskracht en schoonheid. Kortom, kunst hebben we nodig. En ik denk dat we dat ook wel weten. In Rijswijk hebben we natuurlijk ook zat voorbeelden. Ik weet niet of je wel eens op de websites her en der kijkt, maar er is een hele lijst met kunstwerken. We hebben de pinguïns, heb ik al eerder een keer genoemd. Spreekt tot de verbeelding. Geschiedenis, is ook een keer verplaatst. Past misschien ook mooi in dit voorstel. Kortom, kunst. En laten we als laatste niet vergeten dat een kunstenaar ook, wat met mijn voorganger van GroenLinks al zei, ook gewoon een beroep is, een beroep. En we hebben er allemaal ander beeld bij, iedereen vindt iets anders mooi, we schatten het allemaal op andere waarde in, maar dat is kunst. Kortom, we zijn voor deze regeling en de optie die wordt voorgesteld waar dan ook hergebruik van kunst tot de opties gaat behoren, steunen wij van harte. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Weij. Dan geef ik het woord aan mevrouw Harmsen van de ChristenUnie. Nee? Oké. Dan de heer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid.

De heer El Majjaoui (Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid): Ja, dank u wel voorzitter voor het woord. We hebben niet ingestemd met dat vorige motie, want we waren tevreden met de huidige regeling. En die nu thans wellicht aangepast kan worden. Bijkomend voordeel is dat de hergebruikte of de bestaande kunsten meegenomen worden. Het is alleen maar een aanwinst voor dat betreft. En over het budget gesproken, het is een maximum van 55 duizend euro, mocht er daar een overschrijding plaatsvinden, dan moet dat via de raad plaatsvinden. Dus, ja goed, dat kunst bijdraagt tot de kwaliteit van de openbare ruimte. Dus we gaan hiervoor stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer El Majjaoui. Dan hebben ... O, mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, kijk. Bedankt voorzitter. Ja, kunst houdt je een spiegel voor die inspireert, ontroert en verbindt. En daarmee heb ik volgens mij een van de doodzonden toegepast die je in de kunstwereld kan doen, want dat is plagiaat. Dat werd uitgesproken in de vergadering van 10 mei 2022 door mijn collega van D66. Maar dat geeft wel aan, dat is wel een uitspraak waar ik graag achter sta, want kunst is inderdaad heel belangrijk. Door redenen die denk ik door mijn collega's net al genoemd werden. En ook Wij. vindt kunst enorm belangrijk. Maar in die vergadering van 10 mei 2022 hebben we de motie medeondertekend, niet omdat we kunst onbelangrijk vinden, maar omdat we denken dat we efficiënter om kunnen gaan met de budgetten die worden uitbesteed aan onze kunstwerken in Rijswijk. Want net als dat elk kunstwerk uniek is, denk ik dat je ook maatwerk moet toepassen op waar je kunstwerken plaatst. Niet elke situatie vraagt om dezelfde aanpak, en dat is wel wat de huidige percentageregeling doet. En daarom dachten we: we dienen samen met VVD en met Rijswijks Belang een motie in die dat tracht te veranderen, zodat wij als Rijswijk wellicht net even iets beter kunnen kijken naar elke situatie waar een kunstwerk wordt neergezet. En daarom vind ik het jammer om te lezen wat het raadsvoorstel is geworden. Want de enige verandering, grote verandering die het teweegbrengt is dat we kunst kunnen hergebruiken, wat denk ik ook een mooi iets is op zich, want hè, hergebruik van kunst is denk ik ook efficiënt. Alleen is het niet de verandering die wij hadden gewild, en dat is jammer omdat ik denk dat we in de raadsvergadering, ook als je die terugkijkt, als raad best wel een consensus hadden over het uitgangspunt van de uitwerking van de motie. En die zie ik nu eigenlijk niet terug in de uitwerking. Dus mijn vraag ook, en mijn enige vraag vanavond aan de wethouder is of hij nog een keer kan toelichten hoe hij is gekomen tot optie D, en waarom dat nu een betere optie is in plaats van wat wij, nou, waar de consensus over was. En daarbij wil ik mijn eerste termijn laten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Ik merk dat vanuit verschillende fracties op verschillende wijzen is gereageerd, ook sommigen principieel en er zijn ook wat nieuwe vragen gesteld. Dus we kijken naar de wethouder, kunt u tot beantwoording over gaan en ook reageren op het ingediende amendement van Rijswijks Belang. Het woord is aan wethouder Wit.

De heer Wit: Ja, dank u wel voorzitter, en dank u wel aan de raad ook voor de steunbetuigingen, maar ook voor de kritische vragen. Kritische vragen zijn altijd belangrijk om te blijven nadenken, net zoals kunst dat ook doet, kunst laat je ook nadenken. Ik begin daar ook even mee. Kunst heeft een waarde in de openbare ruimte, zoals door een aantal van u ook heel duidelijk wordt aangegeven. Kunst is, heeft een gebruikswaarde, kunst heeft een cultuurwaarde, kunst heeft een maatschappelijke waarde. En dat is ook de reden waarom wij kunst in de openbare ruimte zo belangrijk vinden. Kunst is echter wel iets wat inderdaad, zoals ook door een aantal van u wordt aangegeven, altijd wat ook de tongen losmaakt. De een vindt iets mooi en de ander vindt iets niet mooi. Maar kunst geeft ruimte een plek, kunst kan van ruimte een plek maken. Dat kan zijn omdat het kunst is die bruikbaar is op die plek, het kan kunst zijn die een plek transformeert en dat kan kunst zijn die een plek een identiteit geeft. Het kan ook kunst zijn die cultuur versterkt, de Rijswijkse cultuur kan versterken. Dan ga ik even in op de vragen die ik gehad heb en ik begin dan inderdaad bij Rijswijks Belang. Ja, u heeft een aantal korte vragen gesteld, vooral een pleidooi inderdaad en een vraag waarom deze regeling op deze wijze is aangeboden. U vindt het geen alternatief voor de regeling. Het is in die zin geen alternatief dat we inderdaad vasthouden aan het percentage. Het overige is wel degelijk een alternatief, want wij gaan een aantal dingen heel duidelijk veranderen. Eén, we gaan inderdaad bestaande kunst toevoegen aan de regeling. Er staat momenteel op de werf, niet alleen op de werf, maar op een aantal locaties, drie kunstwerken die beschikbaar zijn. Dat zijn de acrobaten, de rasp en de fluit. Dat zijn allemaal kunstwerken die we gaan herplaatsen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het daarbij blijft. We zijn een stad in ontwikkeling, we zijn een gemeente in ontwikkeling en dat betekent ook dat het kan zijn dat er op locaties kunst vrijvalt. Kunst die op een andere locatie dan weer herplaatst wordt. En dan maak ik even een bruggetje naar de vraag van mevrouw Van Nunen, is dat een bezuiniging en wordt dan die kunst gewoon maar lukraak ergens geplaatst? Nee, natuurlijk niet, we gaan dan ook met de Kunstruimte, de commissie, kijken: is die locatie geschikt, en ook het participatieproces wat we daaromheen hebben zullen we de bewoners of het bedrijf waar het bij geplaatst wordt, het kan ook zijn dat het in een bedrijventerrein komt, erbij betrekken, dus betrokkenen worden daarbij betrokken. Even terug naar

Rijswijks Belang. De Altiskunst heeft u het over. Ja, een van de redenen dat we die beslissing, die lag vlak na de motie die u heeft ingediend, en een van de redenen dat we die kunst uiteindelijk niet hebben laten doorgaan is ook die motie die u heeft ingediend. Natuurlijk waren er ook andere redenen. Dat heb ik eerder ook al een keer toegelicht in de raad. Maar uiteindelijk hebben we toen besloten dat het op dat moment niet op opportuun was om die kunst te laten doorgaan. Dus ik heb eigenlijk hier niet zoveel behoefte om op die financiële bedragen die u noemt in te gaan. Kunst is, nou ja, zoals terecht ook door een aantal mensen wordt gezegd, door professionals gemaakt. Daar staat ook een professioneel tarief tegenover. We zijn hier niet met houtje-touwtjewerk van mijzelf op een keukentafel bezig. Toekomstig te plaatsen kunst, te verplaatsen kunst zoals ik al zei is er natuurlijk ook hè, de bestaande kunst die kunnen we nog verplaatsen als er grote projecten aankomen. Ik wil nog even ook reageren, er werd op een gegeven moment gezegd bouwwerken. Het geldt inderdaad ook voor werken. Dus als wij openbare ruimtewerken hebben, grote werken, dan valt dat ook onder deze regeling. Dan ga ik even in op het amendement van Rijswijks Belang. Amendement, ik begrijp wel dat u hem indient, u heeft het ook duidelijk uitgelegd waarom u hem indient. En de reden waarom ik dit afraad om dit op deze manier te doen en de reden waarom ik ook zelf achter de keuze sta, en ook erop gestuurd heb om de variant D te kiezen, is het feit dat we met variant D de garantie houden dat we in de toekomst geld beschikbaar hebben voor de openbare ruimte. Op het moment dat wij per voorstel naar de raad terug moeten komen, dus per kunstwerk naar de raad terug moeten komen, van welke grootte dan ook, om een voorstel te vragen, dan kan het zijn dat als een project slecht loopt, dat er bezuinigingen zijn dat als eerste de kunst sneuvelt. En bij deze regeling zoals die nu is ingesteld, is dat niet het geval. Betekent dus gewoon dat er geld gereserveerd gaat worden wat in een bestemmingsreserve terechtkomt en wat gebruikt gaat worden om kunst te plaatsen. En daarom raad ik het amendement dan ook af. Als we gaan kijken naar de kunstregeling an sich, en dan ga ik even ook op de vraag van de andere mensen in, de andere raadsleden. We gaan wel degelijk meer doen dan alleen het aanpassen van, dus het toevoegen van bestaande kunst. We gaan ook kijken naar de wijze waarop en waar die kunst geplaatst gaat worden. Het proces daaromheen was over het algemeen zo ingericht dat wij kunst plaatsen bij het project zelf. Je moet ook constateren dat dat soms misschien niet de beste plek is. Dus die variatie, die flexibiliteit hebben we ons gegeven met dit voorstel. En om in de toekomst ook gewoon met onze inwoners, en ook daar zal een participatieproces omheen komen, naar een kansrijke plek te kunnen zoeken. En dan ga ik even in op de vraag van mevrouw Van Nunen, kansrijke plek, welke criteria gelden daarvoor? Ja, die criteria die stellen we samen op met de Kunstruimtecommissie en daar zullen ook de inwoners een plek kunnen aandragen. Het zijn niet natuurlijk niet altijd bij inwoners, het kan ook zijn dat wij een kunstwerk bijvoorbeeld bij een school, zoals op RijswijkBuiten hebben we een kunstwerk bij een school geplaatst. Dan is participatie, zoals ook in het voorstel staat, heel duidelijk iets wat je met de school gaat oppakken. Nou, dat we participatie gezien nog wel wat te leren hebben in Rijswijk, dat blijkt ook weer uit de kunstregeling. We hebben wel een paar processen gehad waar het niet helemaal goed gegaan is, waar we te weinig mensen bereikt hebben. Dus we zullen ook flexibel zijn in de wijze waarop we dat gaan doen en hoe we dat gaan uitvoeren. Maar blijft voor ons belangrijk om onze inwoners daar beter bij te betrekken en daar voorziet deze regeling in. Dan kijk ik eventjes. Ja, onderhoud van kunst, vroeg mevrouw Van Nunen ook. Ja, dat staat zeker op mijn netvlies. Ik realiseer me ook dat sommige kunstwerken die momenteel in Rijswijk staan nog weleens wat onderhoud kunnen gebruiken en zeker wel wat schoonmaakwerkzaamheden. Ook dat moeten we natuurlijk wel proberen binnen de budgetten te doen, maar ik kan u geruststellen: dat staat op mijn netvlies. Even kijken wat er verder nog langs is gekomen. Nou, zoals terecht gezegd werd, als wij kunstwerken groter dan 55 duizend euro, dus voor groter dan deze regeling plaatsen, dan moeten we ook wel gewoon langs de raad. Dus als wij in de toekomst een kunstwerk gaan plaatsen wat daaroverheen gaat of dat willen of dat we daar behoefte aan hebben, dan komen we alsnog met een voorstel naar u toe. Nou, toelichten optie D. Ja, ik denk dat ik dat net gedaan heb. Wij. vroeg dat, ik denk dat optie D de beste optie is, het geeft ons de mogelijkheid om kunst garantie te geven dat we kunst in de openbare ruimte kunnen blijven plaatsen, het geeft ons meer flexibiliteit over de locatie waar we die kunst gaan plaatsen en het geeft ons de mogelijkheid om kunst die we momenteel nog in opslag hebben ook te plaatsen en dat we daar dus ook een fonds voor financiële middelen voor hebben. Ja, ik denk dat ik daarmee alle vragen beantwoord heb. Dus voorzitter, dan laat ik het daarbij in mijn eerste termijn.

De voorzitter: Hartelijk dank aan wethouder Wit voor het beantwoorden van de vragen die gesteld zijn in de eerste termijn en ook gereageerd hebbend op het amendement van Rijswijks Belang. U geeft aan dat u het amendement, dat u het afraadt. Ik kijk even naar de raad, naar uw raad, heeft u behoefte aan een tweede termijn? En ik wil u ook aangeven heel kort daarop te zijn. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Zeker weten, voorzitter. Ja, wethouder Wit, welkom terug. Fijn dat u ook weer beter bent, doet me goed. Mag ook gezegd worden, jongens. Ja, terugkomend op het verhaal, u geeft aan dat er een max is van 55 duizend euro. Waarom was dan de Altis 65 duizend euro, de Montesorrischool 64 duizend euro en de scholendriehoek 65 duizend euro. Is toch altijd meer dan 55 duizend, ook al is het maar 10 duizend of 15 duizend, het is gewoon geld wat eroverheen gaat. Daar graag een antwoord op. U geeft aan: ja, over de Altis wilt u het eigenlijk niet meer hebben. Want er is al veel over gezegd. Maar juist door dit soort zaken niet met de raad te bespreken gebeurt heel veel achter de schermen. En dat is ook gebeurd wat ik al aangaf met de poppen op het Bogaardplein, maar ook met laat maar zeggen de aanbiedingen van de kunst bij de Altis. En nogmaals, ja, je kan ook de foto's komen bekijken. Gaat toch echt om het aanbrengen van zes blokken. Ik heb hier echt foto's en de aanbesteding. Ja, tijdens uw afwezigheid gaf de wethouder aan dat er drie kunstwerken op de werf zouden staan. Nou goed, die staan dan waarschijnlijk niet op de werf maar her en der verdeeld door Rijswijk heen. Dat zou kunnen, ik ben niet door heel Rijswijk gereden als je het niet erg vindt. Ben wel op de werf geweest want daar zou het staan, en daar stond alleen nog maar de acrobaten, die dus voor, ja, koperdieven uit de samenleving juist zijn weggehaald. Dus waar u die gaat plaatsen, dan wel graag ergens binnen. Ja, wij betreuren dat er, ja, zoveel geld beschikbaar wordt gesteld voor, ja, in onze ogen luxe in de openbare ruimte, terwijl we weten dat we afgelopen jaren 3.600 mensen aan tegemoet zijn gekomen voor de energiecrisis. We delen per week 2.600 voedselpakketten uit. En ik denk dat het gevoel van heel veel Rijswijkers op dit moment hier niet wordt vertegenwoordigd in de raad. Maar ik wil het met u goedmaken. Ik wil met u een afspraak maken. Ik wil bij deze ook nog een motie indienen om onafhankelijk een representatief onderzoek te houden onder de Rijswijkers. Komt daar een grote meerderheid uit wat behoefte heeft aan kunst, dan zal je mij niet meer horen. Dan kan ik mijn achterban aanspreken van sorry jongens, er is een ontzettende grote meerderheid in Rijswijk die behoefte heeft aan dure kunst in de openbare ruimte. En als u daarmee akkoord gaat dan kunnen we een goede deal sluiten, dan zal ik me niet meer laten horen over de percentageregeling voorlopig, en dan kunt u plaatsen wat u wilt in de openbare ruimte. Gaat u daarmee akkoord? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Zijn er nog anderen? Mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam (Wij. Rijswijk): Ja, ik wil alleen nog toevoegen dat het ons ging met de motie om efficiënter om te gaan met het geld. Ik hoor ook in de beantwoording van de wethouder niet terug dat we op het financiële gebied zeg maar daarop vooruitgaan. Dat is voor ons dus een reden om niet voor dit voorstel te stemmen. Over het amendement van Rijswijks Belang, onze intentie is niet dat we over elk kunstwerk gaan stemmen als raad. Dat lijkt mij dan wat minder efficiënt. Ik zou graag die verantwoordelijkheid laten bij het bestuur of het college. Dat was volgens mij ook een van de opties die werd aangedragen. Nou, die is het niet geworden. Maar daarom zullen wij ook niet meegaan met het amendement. Dat wil ik nog even gezegd hebben.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Van Dam. Mijnheer Geleijnse van het CDA.

De heer Geleijnse (CDA): Dank u wel. Ja, als ik nou goed geluisterd heb zei de wethouder dat er drie kunstwerken zijn die herplaatst gaan worden, heb ik opgeschreven. Heeft hij al contact gehad dan met de commissie Kunstruimte? Hebben die al advies gegeven dan over die bestaande kunstwerken, want volgens mij is dat de bedoeling in de verordening dat we eerst advies vragen. En ik vraag eigenlijk ook aan de collega, bijvoorbeeld van D66, die zegt: ik steun het voorstel rond voorstel D. Als dat zo is wat de wethouder zegt, dat betekent dat we voorlopig dus dan niet investeren in nieuwe kunst. Dat is dan eigenlijk de consequentie. Dus ik ben gewoon benieuwd naar de reactie van D66 en straks van de wethouder. Voorzitter, en tot slot. Ik weet, en

dat ging ook tijdens het forum, er zijn hele mooie toezeggingen gedaan op het verzoek van D66 om kunst wat meer te verkopen, zullen we maar zeggen. Een wandeling bijvoorbeeld. Wethouder Van Dam heeft dat toen ook keurig beantwoord. Toen hadden we onderling nog even het gesprek met D66 over de digitale ontsluiting van alle openbare kunst, of kunst in de openbare ruimte. En dat schijnt er wel te zijn op allerlei wijksites, maar ik vraag me af: is er nou een totaallijst van alle kunstwerken in de openbare ruimte en kan die ook digitaal ontsloten worden op onze nieuwe website Rijswijk.nl, met informatie en achtergronden van die kunstwerken? Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Geleijnse nog. Mevrouw Van Nunen van de PvdA.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter, dank, en dank aan de wethouder voor de beantwoorde vragen van mijn kant. Ik wil dus weer zijdelings naar aanleiding van dit raadsvoorstel toch ook wel de wethouder op het hart drukken dat onderhoud van kunst niet alleen het schoonmaken van kunst is, maar bijvoorbeeld ook in relatie tot openbaar groen, om maar het voorbeeld van het kunstwerk bij de Hoornbrug te noemen, waar ook openbaar groen, nalatig onderhoud van openbaar groen, dit kunstwerk behoorlijk in waarde deed dalen. Zo niet, ja, hoe noem je dat? Ja, een andere indruk gaf dan waar het voor bedoeld was. Dus is de wethouder het met mij eens dat juist ook in het totaalplaatje en dus ook met het openbaar groen daar zorgvuldig mee moet worden omgegaan, kunst in openbaar groen. En dan maken wij ons ook wel in het verlengde van wat de heer Geleijnse zei, zorgen over het gebrek aan nieuwe kunstwerken. Is het mogelijk dat daar bijvoorbeeld dan ook aanvullende financiering nog voor gezocht wordt? Ik zou het zo jammer vinden dat we op basis van concept D, of scenario D zeggen van daardoor, want u zegt het zelf, is er minder, zijn er minder nieuwe kunst opdrachten mogelijk. Ik hoor graag of er andere creatieve oplossingen daarvoor gevonden kunnen worden volgens de wethouder, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Zijn er nog anderen die voor de tweede termijn? Oké. Mevrouw Van der Weij.

Mevrouw Van der Weij (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik kreeg de uitnodiging natuurlijk om een vraag te beantwoorden, dus ik zal dat in ieder geval even tot mij nemen. De vraag was over kunst zeg maar hergebruiken versus nieuwe kunst, en wat ons betreft is dat en... en. Maar ik wil ook graag de vraag aan de wethouder doorspelen hoe hij dat ziet.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Weij. Volgens mij, nou, zijn er opnieuw nieuwe vragen ook gesteld, ook in deze ... En er is een motie ingediend door de fractie Rijswijks Belang. U heeft de motie neem ik aan kunnen zien. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Ik had hem eigenlijk aangekondigd, maar ik wil hem, ik weet niet of de wethouder er positief op gaat reageren....

De voorzitter: U heeft hem zojuist ingediend dus hij zal ...Toch?

De heer Weterings (Rijswijks Belang): O, prima. O, heel graag. Mag ik hem nog even voorlezen dan? Is dat handig of, dat ik het even snel voorlees.

De voorzitter: Misschien is het goed dat u het dictum dan voorleest. Ja?

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Ja, oké. De motie Representatief onafhankelijk onderzoek naar de behoefte aan kunst in de openbare ruimte.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, ik bedoelde alleen het dictum.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): En verzoekt het college een onafhankelijk, representatief onderzoek te houden onder haar inwoners van Rijswijk met de vraagstelling: past een verplichting van het aanschaffen van kunst door middel van de percentageregeling op dit moment in de Rijswijkse samenleving? En graag de uitkomst binnen drie maanden aan de raad te presenteren. In de rest van het dictum kan u lezen waarom wij vinden dat het onderzocht moet worden. Dank u wel.

De voorzitter: Ja. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan wethouder Wit voor de tweede termijn.

De heer Wit: Ja, dank u wel voorzitter. Dank ook voor de aanvullende vragen van de raad. Ik heb een aantal genoteerd. In ieder geval Rijswijks Belang. Nou ja, u heeft het over acrobaten, koper, zet dat alsjeblieft binnen. Ja, goed, op het moment dat ik toe ga geven aan de criminaliteit en kunstwerken die mogelijk gestolen gaan worden maar binnen ga plaatsen, dan vind ik het einde zoek, zo zitten wij in deze samenleving geloof ik niet in elkaar. Het is al erg genoeg dat koperdiefstal voorkomt.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Weterings u wil interrumperen.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Voorzitter, het is om die reden weggehaald uit Rijswijk.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Wit.

De heer Wit: Nee, dus zullen we het ook op een locatie terugplaatsen dat het niet zo makkelijk te stelen is, maar dat wil niet zeggen dat we het ergens binnen gaan plaatsen. De vraag van het CDA over is dit al langs de Kunstcommissie geweest? Nee, nog niet, want dit moet ik eerst even afwachten of vanuit deze, of ik de raad meekrijg in dit voorstel. Een deel van deze projecten hebben we al wel op het oog om die bij een kunstroute in het Wilhelminapark te gaan plaatsen, dus er zijn wel mogelijkheden voor. Maar exact, de Kunstcommissie zal daar zeker nog haar oordeel over gaan geven. Is daar al wel in basis in meegenomen. Want ja, nogmaals, ook dat leggen wij aan de Kunstcommissie voor. Even kijken, ja, de motie van Rijswijks Belang. Uiteindelijk over kunst gaat de raad, en dus zal een voorstel dus ook altijd bij de raad terecht komen. U vraagt om een peiling binnen Rijswijk om te kijken of dit, of er een meerderheid voor te krijgen is om kunst te blijven plaatsen. Ik denk dat op het moment dat je een peiling gaat houden dat je, dat het erg lastig is om die representatief en binnen heel Rijswijk te gaan krijgen. Dat is namelijk ook de ervaring die wij hebben bij participatieprojecten maar ook bij peilingen in het algemeen die we laten uitvoeren. En daarnaast heb ik het idee dat je dan richting een referendum gaat om de inwoners te laten beslissen of er kunst wordt geplaatst. En ja, en het blijft toch nog steeds een raadsbevoegdheid. Dus nee, ik zou deze motie ontraden. Even kijken. Partij van de Arbeid heeft nog vragen gesteld over groen en kunst en over de plaatsing van kunst in groen. Ja, dat ben ik met u eens, ik weet ook welk kunstwerk u het over heeft. En dat heeft inderdaad weleens in het verleden daar niet zo fraai gestaan. Of het niet op de juiste manier het groen daar onderhouden wordt, dat is dan niet helemaal correct, het is natuurlijk wel ook ecologisch onderhoud dat we daar plegen. Maar wellicht zouden we daar iets, als het gaat om kunstwerken, op een andere wijze mee kunnen omgaan, dus dat ga ik zeker meenemen. Even kijken, heb ik dan nog andere vragen? Ik geloof het niet, ik denk dat ik alles wel beantwoord heb. Ben ik iets vergeten?

De voorzitter: Ik zie ... Mijnheer Weterings wil u interrumperen.

De heer Wit: O, sorry, en ik heb ... Ja.

De voorzitter: En mevrouw Van der Weij ook.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Voorzitter, ik heb de wethouder helaas niet gehoord of hij het met ons eens was dat we op dit moment 3.600 mensen aan de energietoeslag hebben geholpen omdat ze de energierekening niet konden betalen. En we delen 2.600 voedselpakketten per week uit. Of hij dan de

beeldvorming en het gevoel van die mensen kan begrijpen dat kunst niet echt een prioriteit heeft op dit moment in de openbare ruimte. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Wit.

De heer Wit: Ja voorzitter, dank u wel. Ja, mijnheer Weterings, er zijn verschillende, er zijn ontzettend veel verschillende potjes en budgetten die aan allerlei verschillende projecten opgaan. Daar kun je niet een-op-een een vergelijking in maken. Wij subsidiëren allerlei instellingen, sportverenigingen, op allerlei manieren. Ik denk dat kunst ook een plek heeft in de openbare ruimte. Natuurlijk onderkennen wij dat er mensen zijn die financiële problemen hebben momenteel, daar zijn wij ons van op de hoogte, hebben we een armoedeplan voor, we zijn met energiearmoede bezig, dus ook daar hebben we volle aandacht voor, maar dat wil niet zeggen dat we kunst geen aandacht gaan geven. Het CDA had inderdaad nog een vraag gesteld over de lijst, of er een lijst beschikbaar is. Die is er, er is een lijst met de kunst in de openbare ruimte. Die is momenteel niet denk ik helemaal klaar om ook gepubliceerd te worden, maar ik kan wel kijken of ik die kan gaan publiceren en kan laten aanpassen. Dus die toezegging doe ik aan u. En dan had ik nog een vraag van D66 maar die heb ik even niet scherp, misschien wil mevrouw Van der Weij die even herhalen.

De voorzitter: Ja, mevrouw Van der Weij wilde de vraag gaan stellen.

Mevrouw Van der Weij (D66): Ja, dank u voorzitter. Was eigenlijk een vraag vanuit het CDA die ik had overgenomen en die ik heb doorgespeeld over de en-en-vraag, dus om het kunstwerken, nieuwe kunstwerken versus gerecyclede of herplaatste kunstwerken en hoe dat de een en de ander met elkaar intervenueert, en wij zien als D66 dat het en ... en is, maar we vragen u om een bevestiging daarvan.

De voorzitter: Heldere vraag. Mijnheer wit, kunt u die vraag beantwoorden?

De heer Wit: Ja, dank. Ja voorzitter, dat het is een heldere vraag en dat is inderdaad zo, dat is en ... en. Het is zo dat wij voor dit kunstbudget bestaande kunst plaatsen en gaan we ook zeker nieuwe kunst toevoegen. Nogmaals, we hebben een aantal kunstwerken staan, daar hebben we de mogelijkheid voor, maar daarna zullen we natuurlijk ook weer verder kijken naar nieuwe kunst. Dat hoort ook bij de percentageregeling.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind ... O, mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter, in het verlengde daarvan, van wat mevrouw Van der Weij vroeg, had ik ook nog een vraag gesteld of er mogelijk creatieve oplossingen denkbaar zijn en wil het college, de wethouder, daar ook zijn best voor doen om aanvullende financiering juist voor nieuwe kunstwerken ook een plek te geven?

De voorzitter: Ja, die vraag is inderdaad nog niet beantwoord. Mijnheer Wit, wilt u die vraag ook beantwoorden?

De heer Wit: Ja. Ja, dank u wel voorzitter. Inderdaad, die vraag had ik nog niet beantwoord. Ja, natuurlijk blijf ik ook naar andere mogelijkheden zoeken, of het nou via subsidie is of op een andere manier om kunst kunnen plaatsen. Ik staar me niet blind op alleen deze percentageregeling.

De voorzitter: Zo, volgens mij; Mijnheer Geleijnse van het CDA. Nog een laatste.

De heer Geleijnse (CDA): Het is echt een laatste, voorzitter, dank. Ja, ik zit gewoon nog even na te denken over het antwoord van de wethouder over het Wilhelminapark. Ik weet dat daar al langer plannen lagen om kunstwerken daar opnieuw te plaatsen. Maar worden die dan ook betaald uit dat bestemmingsreserve rondom deze percentageregeling? Even voor mijn beeld.

De voorzitter: De wethouder Wit. Ja.

De heer Wit: Ja voorzitter, dank u wel. Die mogelijkheid is aanwezig. We hebben, ik weet, momenteel moet ik heel eerlijk toegeven dat ik niet exact weet in hoeveel er nu in de bestemmingsreserve zit. Maar goed, aangezien we de Altis niet geplaatst hebben, zit daar nog wel wat in. Ik moet dat toch eventjes gaan nakijken. Maar we zoeken, zoals mevrouw Van Nunen net ook vraagt; op het moment dat wij projectbudgetten kunnen gebruiken om kunst te plaatsen, dan betekent het ook dat we kunst voor de openbare ruimte, nieuwe kunst, daar de percentageregeling weer meer voor kunnen inzetten. Dus ik hoop dat dat voldoende antwoord voor u is.

De heer Geleijnse (CDA): Mag ik daar nog kort op reageren, voorzitter?

De voorzitter: Ja, heel kort.

De heer Geleijnse (CDA): Ik ga het heel kort houden. Deze discussie en deze antwoorden die bevestigen eigenlijk dat voor onze fractie dit de beste keuze is om de huidige verordening te houden, want ik zie het toch als een verkapte bezuiniging op het investeren in nieuwe kunst. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ja. Duidelijk. Ik wil overgaan tot stemming. Allereerst over het amendement van Rijswijks Belang. Hoop dat de techniek mee gaat werken. We gaan eerst stemmen over het amendement van Rijswijks Belang. Ja, er wordt even ... Even geduld. Eerst het amendement, dan de motie en dan pas het raadsvoorstel. Ja. Het amendement is verworpen met 25 tegen- en 2 voorstemmers. Dan gaan we over naar de stemming over de ingediende motie. Onderzoek naar behoefte percentageregeling kunst. O, nog een ogenblikje. Ik zie mevrouw Koegler?

Mevrouw Koegler Böhm (Rijswijks Belang): Ja, ik wil graag een stemverklaring geven.

De voorzitter: Bij welk punt?

Mevrouw Koegler Böhm (Rijswijks Belang): Bij de motie.

De voorzitter: Maar de motie gaan we nu over stemmen. Of wilt u voorafgaand aan de stemming van de motie?

Mevrouw Koegler Böhm (Rijswijks Belang): Ja, precies.

De voorzitter: Ja, aan u het woord, mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, Rijswijks Belang zou graag zien dat er een onderzoek uitgevoerd wordt. We vinden het jammer dat het college dat niet aandurft. Op verschillende domeinen vliegen de enquêtes ons om de oren, dus we zouden graag ons gesteund zien in de raad.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler, voor uw stemverklaring. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Ja voorzitter, ook heel kort, ik ook een stemverklaring dat ik eigenlijk hoop dat we toch die uitdaging aangaan om te peilen bij de mensen hoe ze erin staan op dit moment met al die crisissen die we hebben voor de kunst in de openbare ruimte. Dus ik hoop echt dat die wordt aangenomen, dan gaan we het echt peilen en dan beloof ik, dan zal u mij niet meer horen over de kunstpercentageregeling. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw stemverklaring, mijnheer Weterings. Ik ben meestal gewend dat vanuit een fractie één stemverklaring is. Als het goed is kunt u nu stemmen over de motie.

De voorzitter: Mijnheer Braam, Beter Voor Rijswijk.

De heer Braam (Beter voor Rijswijk): Voorzitter, de reden waarom ik nog niet gestemd heb, is omdat ik de desbetreffende motie nog steeds niet terugvind in iBabs.

De heer Massaar: En mijn heer Kruger ook nog niet.

De voorzitter: Misschien moet u verversen als u ... Nee?

De heer Braam (Beter voor Rijswijk): Al gedaan, is niet gebeurd.

De voorzitter: Is het gelukt bij mijnheer, bij u, mijnheer Braam?

De heer Massaar: Mijnheer Braam nog.

De voorzitter: Ja?

De heer Massaar: 25 tegen, 2 voor.

De voorzitter: De motie is daarmee verworpen met 25 stemmen tegen en 2 voor. En dan de stemming over het raadsvoorstel zelf. We kunnen nu overgaan tot stemmen, of u kunt overgaan tot stemmen, moet ik zeggen.

De heer Massaar: Mevrouw Oude Alink en Ger Kruger.

De voorzitter: Is er nog een stemverklaring vanuit een fractie bij het raadsvoorstel? Nee? 19 voor, 8 tegen, het raadsvoorstel is daarmee vastgesteld. Ja?

8. Raadsvoorstel Economische visie (RV 23-001)

De voorzitter: Dan gaan wij over naar agendapunt 7. O nee, agendapunt 8, raadsvoorstel economische visie. Op mijn scherm staat een andere. We gaan naar het raadsvoorstel economische visie. Ja. En dan wil ik als eerste het woord geven aan mevrouw Woudstra van D66, en ik wil ook een voorstel aan u doen, aan uw raad, want er zijn twee amendementen ingediend en er is in het forum een uitgebreide bespreking over dit agendapunt geweest. Of u eigenlijk ook de amendementen in uw eerste termijn wilt meenemen zodat we mogelijk dit agendapunt in één termijn kunnen bespreken. Is dat een voorstel dat, waar u mee kunt instemmen? Uiteraard, kijk, als het niet werkt, dan doen we het niet. Maar ik zou daar wel voor pleiten. Mevrouw Woudstra. O. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, dat kan ik doen, alleen dan wordt mijn eerste termijn wel erg lang. Ik weet niet of dat heel erg wenselijk is.

De voorzitter: Ja, dat kan. U kunt natuurlijk ook ze bij elkaar samenvoegen of ik weet niet hoe u uw vergadering voorbereidt, maar ik zou u willen uitnodigen om dat te proberen. Ja? Dan geef ik het woord aan mevrouw Woudstra van D66.

Mevrouw Woudstra (D66): Dank, voorzitter. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen, kan werken of ondernemen, en we vinden vanuit D66 Rijswijk goed dat deze visie er is en willen iedereen die eraan heeft bijgedragen bedanken, ook zeker buiten deze raad, omdat de hele stad hieraan heeft bijgedragen. En we ondersteunen de wethouder in zijn ambities en de visie en zien graag de verdere uitwerking tegemoet. Wel hebben we twee aandachtspunten en daarom twee amendementen voorzien die ook in het forum inderdaad zijn voor besproken. Werkgevers en werknemers hebben namelijk veel invloed op onze stad en we werken aan

een gezonde stad en de groei daarvan, en dat doen we samen. Vanuit het coalitieakkoord zetten we in op gezonde goed, groei. En die extra, die werkgelegenheid is extra belangrijk nu we ook in het forum erover hebben gehad dat de werkgelegenheid in Rijswijk daalt, terwijl juist met een groeiende stad graag zouden zien dat die groeit. Daarbij geldt ook dat werk voor iedereen en specifiek praktisch geschoolden belangrijk is en aandacht verdient, en volgens ons wat extra dan in het huidige voorstel staat. Daarom dienen we samen met Beter Voor Rijswijk, PvdA, ChristenUnie, Rijswijks Belang en de VVD een amendement in. En mocht ik iemand zijn vergeten, excuus. Staan allemaal netjes op de ingediende motie, degenen die op tijd waren, en als iemand nog aan wil sluiten, zeer welkom. Met het amendement verduidelijken en vergroten we de inzet van ons stadsbestuur om te zorgen voor werkgelegenheid voor praktisch geschoolden, en maken we al die werkgevers die zich inzetten voor het leren van een vak of een vaardigheid en samen met een bedrijf daar hun aandacht inzetten ook extra duidelijk dat we trots zijn op wat ze voor elkaar krijgen. In de praktijk mogen en kunnen leren doet ertoe en de bedrijven die zich daarvoor inzetten verdienen wat ons betreft extra aandacht. Ik zal het beperken tot het voorlezen van het dictum, op verzoek. Het amendement Goed werk voor praktisch geschoolden in Rijswijk heeft als dictum: daarom de volgende tekst aan het raadsvoorstel op pagina's 8 en 10 aan te passen en toe te voegen. Op pagina 8 onder het kopje Arbeidspotentieel laten groeien de teksten vervangen door: vanwege de gunstige ligging zijn er vanuit Rijswijk meer dan een 1 miljoen banen binnen een half uur te bereiken per weg en spoor. Rijswijk en regio bieden bedrijven een enorm groot aanbod aan talenten en arbeidspotentieel. Dit potentieel groeit door de geplande woningbouw de komende jaren. Daarbij maakt Rijswijk zich sterk voor het bieden van goed werk aan praktisch geschoolden samen met bestaande en nieuwe ondernemers en bedrijven, met een inzet op duurzame inzetbaarheid en ontwikkelkansen voor alle werknemers. Op pagina 8 onder het kopje uitvoeringsrichting twee punten toe te voegen: inzicht in het werkaanbod voor praktisch geschoolden en de locaties voor vestigings- en uitbreidingsruimte voor bedrijven die werkgelegenheid bieden aan praktisch geschoolden, en het aantrekken van bedrijven die werkgelegenheid bieden aan praktische geschoolden en die vaardigheden aanleren en ontwikkelkansen bieden. Op pagina 6 een nieuw zesde gedachtestreepje vervangen, te weten: het versterken van de verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt binnen de sectoren techniek en energietransitie, waarbij er extra aandacht is voor het vergroten van de werkgelegenheid voor praktisch geschoolden en het ontwikkelen van vaardigheden. Excuus dat dit enigszins technisch is voor iedereen die meeluistert, maar we moeten bij een amendement de precieze teksten vervangen zoals ze er staan, dus ik moet ze ook daarin precies voorlezen. Dus we doen ons best maar soms wordt het er iets technisch van. Het tweede amendement gaat over duurzaamheid en welzijn van onze inwoners. Want de economie gaat om keuzes maken. Keuzes die mensen maken bij de productie, distributie en consumptie van goederen en diensten. En de economische visie die nu voorligt, laat zien waar we naar streven, waar we als Rijswijk voor staan en waar extra aandacht en energie naartoe gaat. We zijn blij dat er wordt ingezet op onderscheidend werkklimaat en de thema's energie, techniek en innovatie. Een innovatieve omgeving, het mkb, en duurzame en circulaire werklocaties. In de visie staat ook al dat het gaat om energietransitie, klimaatadaptatie, arbeidsmarktvragestukken en goede bereikbaarheid. Om toekomstgericht bezig te zijn met gezonde groei willen we daar met dit amendement nog een verduidelijking aan toevoegen. Het heet met amendement gezondheid en duurzaamheid voorop. Hierdoor wordt naar buiten toe nog duidelijker dat Rijswijk het liefst inzet op bedrijven die bijdragen aan de gezondheid van onze innemer, inwoners, werknemers en werkgevers. Met bedrijven die duurzaamheidsdoelen onderschrijven en helpen zorgen voor schone lucht, bodem en gezondheid van hun medewerkers. Ondernemers die stappen zetten naar de toekomst verdienen wat ons betreft die concrete ondersteuning om te helpen voor die inclusieve toekomst. Duurzame ondernemingen zijn vaak pioniers. Dat past bij de stappen die Rijswijk wil zetten voor gezonde groei en werkgelegenheid en die focus helpt om dat ook te zorgen dat die bedrijven zich hier thuis voelen. We willen daar graag extra aandacht voor, met de opmerking erbij dat het niet betekent dat we bedrijven uitsluiten, verbieden of verplaatsen, maar juist om extra stimulans en richting en focus te geven. We dienen het amendement in samen met GroenLinks, de ChristenUnie en de PvdA. Met als overweging, en excuus, daar komt weer zo'n tekst, redelijk technisch stuk. Bij pagina 8 en 10 het volgende tekstvoorstel toe te voegen: aan het kopje Ruimte bieden aan bedrijven en ondernemers, de voorkeur bij de ontwikkellocaties en het vestigen en uitbreiden van bedrijven gaat uit naar bedrijven die het welzijn van inwoners en medewerkers en de inzet op

duurzaamheid in de bedrijfsstrategie en doelstellingen hebben staan. De gemeente zet zich actief in om bedrijven die het leefklimaat in Rijswijk en de gezondheid van Rijswijkers verbeteren aan te trekken, om zo de gezonde groei van Rijswijk mogelijk te maken. De gemeente stimuleert bestaande bedrijven en bedrijven die zich nieuw vestigen om in te zetten op een gezonde, duurzame bedrijfsvoering, waaronder ook slimme mobiliteit voor woon- en werkverkeer, het eigen wagenpark en bevoorrading. Onder de pagina 8 het puntje toe te voegen: het bieden van ondersteuning bij het inzetten op duurzame mobiliteit door bijvoorbeeld mee te denken over schone vervoersoplossing, de bereikbaarheid van de bedrijfslocaties en de aanwezige faciliteiten. En op pagina 10: Rijswijk maakt duidelijk dat duurzaamheid, innovatie en gezonde leef- en werkomgeving voorstaan. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. En goed dat u ook echt rekening houdt met de luisteraars en kijkers thuis. Dan geef ik het woord aan mijnheer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, ik zal het wat korter houden. We hadden in het forum als CDA al een beetje de zorg uitgesproken dat we niet moeten denken als gemeentebestuur dat we met hele mooie teksten in een beleidsnota ook de wereld om ons heen meteen veranderen. En de wethouder is daar goed op ingegaan. Die heeft vol vuur betoogd dat er ook echt maatregelen hier uit deze beleidsnota zullen voortvloeien die de gewenste doelen ook zeker zullen versterken. De nota is nog aangevuld met een aanvullende memo met wat instrumenten die de gemeente heeft op dit vlak, en ik heb in het forum al gezegd dat het CDA ook voor deze beleidsnota zal stemmen. De analyse die eronder ligt is ook buitengewoon interessant. En nu liggen er twee amendementen, ook met behoorlijk wat tekst hè, waardoor je denkt: ja, hoe meer tekst, hoe gezonder en gelukkig onze wereld om ons heen gaat worden. Maar ook daar zou ik de wethouder willen vragen: denkt u daar concreet ook iets mee te kunnen? Dus ja, excuus voorzitter, maar ik zou ook een reactie van de wethouder en van het college willen horen op de amendementen. Eén punt als het om opleiding gaat, het ene amendement. Het is helder, dat blijkt ook uit allerlei andere cijfers dat voor schoolverlaters er heel weinig werkgelegenheid, werkgelegenheid is. En dat voor mensen die een mbo hebben afgemaakt, dat daar enorm veel werkgelegenheid voor is. Dus als we daar als gemeente Rijswijk iets aan kunnen doen om kinderen aan te sporen hun mbo-opleiding ook echt af te maken, of dat nou net over de grens in Den Haag is of in Rijswijk en wat, dan zou dat prima zijn. Maar ik hoor graag naar reële kansen, acties, die we als gemeente ook kunnen verrichten op dit vlak, naast de mooie verhalen die we hier vanavond wisselen. Dank u.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Van Enk en terecht dat u ook vraagt: ik wil ook weten wat de reactie van het college is op de twee amendementen zodat u dat ook in uw afwegingen mee kunt nemen. Ik wil het woord geven aan de heer Van 't Eind van GroenLinks.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden. Voor GroenLinks is het belangrijk, en dat dat doen we ook in het coalitieakkoord dat we met elkaar werken aan een toekomstbestendige stad. Dat gaat over klimaatbestendigheid, dat gaat over onze energietransitie, en dat gaat ook over een lokale economie die past bij zo'n duurzame samenleving. En zo'n duurzame samenleving, dat gaat over zowel maatschappelijke als milieuaspecten en dat gaat over dat we de behoefte van vandaag tegemoetkomen zonder dat we dat doen, zonder dat dat ten koste gaat van de toekomstige generaties. Wij hebben deze visie ook met veel belangstelling gelezen daarom, en we zien veel aanknopingspunten in deze visie die daarop ingaan. Toch vonden wij dat op een aantal punten dat aangescherpt zou moeten worden en daarom hebben wij ook samen met onder andere D66, nou de collega van D66 heeft het amendement al toegelicht, het amendement ingediend om als het gaat om welzijn en als het gaat om duurzaamheid de teksten op een aantal punten aan te scherpen. Daarnaast, om op het tweede amendement in te gaan alvast, op verzoek van u, voorzitter, wij zien als GroenLinks ook het belang voor voldoende inzet op voldoende plekken voor praktische geschoolden, voldoende werk voor praktisch geschoolden in deze stad en ook voldoende opleidingsplekken. En wij zullen het tweede amendement daarom ook steunen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Veer van de Partij van de Arbeid.

De heer Van der Veer (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Er is al veel gezegd in het forum en we zijn blij met de uitgangspunten waar het college aan heeft gewerkt. De uitgangspunten om duidelijk te maken dat Rijswijk een regionale benadering heeft gekozen waarin Rijswijk vooral het groene economische hart van de regio is. Wij zijn blij dus met deze uitgangspunten en die visie. Wel blijven wij nog steeds aandacht vragen voor de laagdrempelige arbeid. Die kunnen wij, dat is een groep inwoners die nog weleens vergeten wordt in dit soort plannen en niet altijd past bij de praktisch geschoolden die wij hebben aangegeven in het amendement. Ook het Rijswijks Werkcentrum zouden wij graag zien als een belangrijke partner in deze economische visie omdat juist zij deze groep van laagdrempelige arbeid en de inwoners die daarop aangewezen zijn kunnen helpen en versterken. Nou, de ontwikkelingen van deze visie vragen om een goede, duurzame aanpak, en ten behoeve van onze inwoners, bedrijven en de stad. Ook dat hebben wij wat aangescherpt in het amendement of de aanpassing op het voorstel, samen met de partijen die collega Woudstra heeft benoemd. Even kijken. Wij wensen vooral de wethouder en het college veel succes met de uitwerking van al deze plannen vanuit deze visie, en wij kunnen dit voorstel van harte steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Dan geef ik het woord aan de heer Oelen van de VVD.

De heer Oelen (VVD): Ja, dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we praten al sinds 2020 over eigenlijk deze visie. De voorloper daarvan, de economische strategie, daar hebben we toen met de raad al over gesproken en ook de hoofdlijnen zoals die toen zijn geformuleerd, die komen nu weer terug. Nou, de wethouder heeft uitgelegd dat als gevolg van corona de aandacht vanuit de gemeente, vanuit de afdeling economie, naar andere onderwerpen uit is gegaan. Maar gelukkig hebben we hier nu een visie liggen waar we in de komende jaren op kunnen bouwen. En het is, vindt de VVD Rijswijk, een mooie visie, en zoals ik in het forum ook heb gezegd maar hier toch graag wil herhalen, echt ook een goed geschreven stuk, waarvoor ook mijn complimenten aan het college en vooral ook het ambtelijk apparaat. Het is wel een soort van polestar. Het is een stip op de horizon waar we naartoe gaan werken in de komende jaren. En wat dus ook nadere concretisering en verdieping gaat behoeven, vandaar dat er wordt voorzien in een heel aantal plannen wat in de komende periode door het college verder ontwikkeld zal worden en aan de raad gestuurd gaat worden. En die plannen, die geven dan ook een verdieping op die beoogde resultaten in 2030. Want zoals ik ook in het forum heb gezegd: die resultaten zoals die nu zijn geformuleerd, die zijn nogal kwalitatief van aard, en het is weinig meetbaar om daar dan van te kunnen zeggen: hebben we het nou goed gedaan in de afgelopen periode of, ja, of niet? En in het forum heeft de wethouder ook de toezegging gedaan, en daar ben ik zeer blij mee, dat hij ook per plan een soort van score kan geven, waar draagt dit toe bij aan de realisatie van die doelen die we beogen in 2030? Dat is dus daarmee voor ons goed genoeg en ook een zorg weggelegd waarmee wat ons betreft ook de visie zoals die ligt akkoord zal zijn. Er zijn twee amendementen. Nou, het eerste amendement hebben wij op meegetekend dus dat, daar kan ik kort over zijn, daar zullen we natuurlijk voor stemmen. Het tweede amendement over duurzaamheid en welzijn voorop in Rijswijk, daar zal de VVD Rijswijk niet op voor stemmen. We vinden het een weinig inclusief amendement, een weinig inclusief signaal om een tekst als deze in een economische visie op te nemen. Je zegt feitelijk tegen bedrijven: ja, we vinden eigenlijk dat jullie onder de maat zijn, en de vraag is maar of je wel in Rijswijk thuishoort. En het is ook geen goed signaal aan bedrijven die hier misschien nog wel niet aan voldoen.

De voorzitter: Mijnheer Oelen, ik zie dat mijnheer Van 't Eind u wil interrumpen.

De heer Oelen (VVD): Ja, dat mag alleen niet in de eerste termijn dus.

De voorzitter: O, oké.

De heer Oelen: En ook dus een, daarmee hebben we wel een tweede termijn te pakken, voorzitter, maar dat zij dan maar zo. En we vinden het dus ook, we vinden het ook niet het beste signaal wat je aan ondernemers afgeeft die zich potentieel wel in Rijswijk willen vestigen. En ik weet ook niet helemaal zeker of wij nou ... Natuurlijk moet je kritisch zijn op wat je naar binnen wil halen, maar of je al te selectief moet zijn, dat vraag ik me af. Maar ik wil ook heel graag van de wethouder weten hoe hij dit amendement waardeert en of hij, als dit amendement wordt overgenomen, ook potentieel risico's ziet voor de economische slagkracht van de gemeente Rijswijk. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank, mijnheer Oelen, voor uw bijdrage in eerste termijn. Dan geef ik het woord aan de heer Braam van Beter Voor Rijswijk.

De heer Braam (Beter voor Rijswijk): Dank u wel, voorzitter. Uitgebreid gesproken in het forum dus ik zal dat proberen beperkt te houden in deze vergadering. Ik zie de voorliggende economische visie een beetje als een, laat ik het even beetje familiair benaderen, een gezinnetje met een paar kinderen waar we heel graag willen dat de kinderen op een bepaald niveau uiteindelijk de markt ingaan. En natuurlijk willen we allemaal hebben dat onze kinderen het beter doen dan jij en ik zelf. Dus vooral niet naar het mbo, vooral hbo en universiteit die liggen in het verschiet. Maar ja, op moment als ze wat underperformen, om maar een heel populair Engels woord te gebruiken, dus als het net even niet gaat, ja, dan zullen ze toch op een gegeven moment met wat minder kwaliteiten de markt ingaan. Nou, en daar zijn de handjes, daar zijn de handjes. En zoals ik in het forum al feitelijk aangaf, die ontbreken in dit stuk. Het is dus net even als dus wat ik al zei, de ouders die, ja, toch vergeten van dat ook de kinderen die eventueel de handjes, met de handjes de markt ingaan, dat het weleens heel erg belangrijk zou kunnen zijn. Nou, voor de economische visie tot 2030 welteverstaan is het zeer belangrijk dat de handjes die ook beschikbaar zijn onder andere in onze database van bijstandsgerechtigden, dat daarnaar gekeken wordt in hoeverre die op termijn, wellicht met wat extra training, voor de markt beschikbaar zijn om de gaten op te vullen die er nu al zijn. En dat mis ik natuurlijk in deze economische visie, en daarmee is de motie die samen met D66 en andere partijen hebben opgesteld een prima motie om dus die economische visie van Rijswijk te versterken. Dat is één. Dan twee, en dan ga ik gelijk maar in op het tweede amendement. Nou, dat zien we als Beter Voor Rijswijk niet zitten, en dat heeft onder andere als reden dat er een behoorlijke vorm van discriminatie in zit. Het gaat overigens om een economische visie tot 2030 en dan vervolgens alles wat enigszins gas uitstoot, om dat maar een schop onder de kont te geven, om het heel populair uit te drukken, daar is Beter Voor Rijswijk niet van. Richting 2050 zijn we driftig bezig om veranderingen toe te passen, met name aan de kant van duurzaamheid bedoel ik dan nadrukkelijk, en dan gaat het veel te ver om dus nu al te zeggen, en dat sluit een beetje aan bij wat de heer Oelen ook net aangaf, om dan een schop onder de hol te verkopen aan bedrijven die het net even anders doen. Dus ik zou eigenlijk zeggen: oude stijl doen. Nou, oude stijl is ook goed, en zeker tot 2030 heel erg goed. Laten we dat vooral zo houden, en bedrijven die het al kunnen in de sfeer van duurzaamheid, prima, maar het kan niet zo zijn dat we een directe voorkeur gaan uitspreken voor bedrijven die dan duurzamer zijn dan andere bedrijven. Dat vind ik gewoon puur een vorm van discriminatie die onwenselijk is in deze economische visie en onbegrijpelijk dat een deel van de raad daar nu al mee instemt. Voorzitter, daar wil ik graag bij laten en ik wacht verder de beantwoording van het college, van de wethouder af. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam, voor uw bijdrage. Dan geef ik het woord aan mevrouw Koegler van Rijswijks Belang.

Mevrouw Koegler Böhm (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ja, in het forum hebben we al aangegeven het een goed voorstel te vinden. En economische ontwikkelingen zijn natuurlijk niet voor 100 procent beïnvloedbaar met gemeentelijk beleid, wat dat betreft deel ik de meningen van de heer Van Enk van het CDA. Maar het is een prima visie die voorligt. Ja, in de praktijk zou moeten uitwijzen wat voor effect het sorteert. Wel blijven we aandacht vragen voor de bereikbaarheid; is in het forum ook al heel even over gegaan dat onze bereikbaarheid fantastisch is. Nou, er gaan zeker dingen goed. Maar we willen toch ook aandacht blijven vragen

voor de winkelcentra en de kantoren die ook nog in de stad liggen, en niet alleen maar naast de snelweg. En het geldt eigenlijk voor meerdere domeinen, maar ook hier, en dat zal ongetwijfeld bij de mobiliteitsvisie weer terugkomen. Maar we vragen de wethouder hier toch ook nog aandacht voor te hebben en niet zijn ogen te sluiten. Het amendement wat wij mede hebben ingediend over de praktische geschoolden, ja, dat steunen wij natuurlijk, hè. Er is een steeds groter tekort aan mensen die met hun handen kunnen werken. Het lijkt me heel goed dat we daar extra aandacht voor vragen. Het tweede amendement kunnen wij niet steunen, alhoewel duurzaamheid en welzijn natuurlijk een belangrijk thema zijn, vinden wij niet dat we daar de deur extra voor open moeten zetten en voor andere ondernemers niet, wat ons betreft is dat voorkeursbehandeling en willen wij ondernemers gewoon gelijk behandelen. Dus dat zullen wij niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Dan geef ik het woord aan mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, dank voorzitter. De economische visie die begint met de volgende zin: de voorliggende economische visie geeft aan hoe we tot 2030 vormgeven aan de Rijswijkse economie. En ik vraag me eigenlijk af of deze visie dat dan doet. En toen ik het amendement, of nou, het amendement, toen ik het voorstel voor het eerst las dacht ik eigenlijk: nou, geen slecht verhaal. Want alles wat je erin zou willen hebben, wordt benoemd. Innovatie, communicatie, werkgelegenheid, het mkb, ondernemersklimaat, het vestigingsklimaat, en ik kan nog wel even doorgaan. Er worden in het beleidsstuk in totaal 36 uitvoeringsrichtingen beschreven. Maar na het lezen van al die 36 doelstellingen zit ik nog steeds met de vraag wat Rijswijk dan precies wilt gaan doen. Neem nu de doelstelling versterken positie Rijswijkse bedrijfsleven in regionale netwerken, en tussen haakjes innovatie, kennis, afzetmarkt en arbeid. Mij rest de vraag: hoe weten we nu in 2030 of 2040 of we deze uitwerkingsrichting hebben behaald? En wanneer is dit eigenlijk een succes? Om maar even aan te haken denk ik bij ook de bijdrage van de VVD, maak het SMART, je doelen. Dat zou betekenen in dit specifieke geval dat we moeten kunnen bepalen wat de positie van het Rijswijkse bedrijfsleven op dit moment is en dat we een meetinstrument zouden moeten hebben hoe dat zich ontwikkelt de komende jaren. Dat betekent dat we een tijdspad moeten aangeven wanneer wij die positie verbeterd willen zien, en we zouden moeten aangeven wanneer we tevreden zijn met het resultaat. En dat zie ik, en niet alleen voor dit specifieke voorbeeld, maar voor heel veel van deze 36 doelstellingen, niet terug in onze economische visie. En als ik dan kijk naar hoe het wel moet, denk ik dat we een voorbeeld kunnen nemen aan bijvoorbeeld onze bureaus in Den Haag. Want daar is ook een economische visie opgesteld en die is opgedeeld in drie hoofdstukken. Hoofdstuk 1 is het waarom, waarin de aanleiding wordt gegeven voor een doelstelling. Dan hoofdstuk 2 is het wat. Nou, en daar wordt de doelstelling verder uitgewerkt, en vervolgens gaan ze in hoofdstuk 3 in op het hoe. Hoe deze doelstelling uitgevoerd gaat worden. Een klein voorbeeld hiervan is hoe Den Haag omgaat met het faciliteren voor ruimte voor bedrijven. De doelstelling die wordt vermeld in de titel. Meer ruimte creëren voor bedrijven, zowel hoogwaardige kantoorlocaties als kleine bedrijfsruimtes en ruimte op bedrijventerreinen. En dit wordt opgevolgd door een analyse die aangeeft wat het huidige aanbod is en vervolgens hebben ze een onderzoek gedaan naar de behoefte voor kantoorpanden maar ook voor bedrijfsruimtes en die bedrijventerreinen, en daarna stellen ze de doelstelling dat ze op korte termijn een planvoorraad gaan creëren van 200 duizend vierkante meter, en dat ze van plan zijn om naar 2030 700 tot 800 duizend vierkante meter aan planvoorraad te hebben. Dat wordt allemaal mooi ondersteund met de juiste data die netjes wordt weergegeven in tabellen bij diezelfde doelstelling. En nu blader ik dan door de Rijswijkse economische visie heen en dan staat er in onze visie: economisch gezien moet er ruimte zijn voor werken behouden blijven, maar op de juiste plekken kan een overschot aan kantoor vierkante meters worden getransformeerd naar iedere, naar andere functies, waaronder wonen. Dan zie ik bijvoorbeeld nergens dan wat dan het overschot is, hoeveel kantoorruimtes we hebben of wat de doelstellingen dan zijn in cijfers die we gaan willen behalen de volgende jaren. En dat is nogmaals weer één klein voorbeeld, maar die toepasbaar is op heel veel van deze doelstellingen. En als we niet weten wat we precies willen, dan denk ik ook dat het heel lastig wordt om een goede visie op te stellen. Ik mis dus in dit stuk waar we precies naar naartoe willen als Rijswijk. Elk punt wordt eigenlijk heel vaag beschreven zodat we in de toekomst altijd terug kunnen beredeneren naar een van deze 36 doelstellingen. En dat heeft dan als voordeel dat ons beleid natuurlijk nooit kan falen, maar tegelijkertijd creëren we daarmee ook

een situatie waarin we nooit kunnen winnen. En als je aan een ondernemer dit beleidsstuk geeft, dan denk ik niet dat hij weet waar hij aan toe is, en dat vind ik jammer. En als je me nu vraagt waarmee ik in de inleiding mee begon, of deze economische visie aangeeft waar we in 2030 staan als Rijswijk, dan is mijn antwoord: nee, dat geeft het niet. En dan ga ik nu reageren op de amendementen, zoals ik had gepland in mijn eerste termijn. Ik zou wel graag willen beginnen met het amendement voor goed werk voor praktisch geschoolden in Rijswijk. Nou, dat zullen wij steunen. We zien een grote groep werklozen en daaronder ook een grote groep jongeren die niet aan de bak komt. Deze jongeren die zijn praktisch geschoold. Nou goed, die industrie, dat werd ook net door mijn collega's benoemd, die doet het eigenlijk best goed want er is een groot tekort aan. Tegelijkertijd zien we in Rijswijk dat er een tekort is juist aan deze sector, dus ik denk dat we een win-win kunnen creëren op het moment dat we deze twee samenbrengen, dus daarom zullen we het steunen. Tweede amendement dat vanavond op de agenda staat, Welzijn en duurzaamheid voorop in Rijswijk, gaan wij tegen stemmen. Er wordt in het amendement gesteld dat Rijswijk zich niet meer moet inzetten om bedrijven aan te trekken die zich niet bezighouden met duurzaamheid of niet actief bezig zijn met duurzaamheid en niet bijdragen aan de Rijswijkse leefbaarheid. Ik kan heel veel bedrijven verzinnen op dit moment al die in de Plaspoelpolder actief zijn die aan beide zaken niet voldoen, maar wel een hele grote bijdrage geven aan de Rijswijkse economie. En ik zou het onwijs zonde vinden om die straks niet meer terug te zien in de Plaspoelpolder of ieder geval daar ons niet meer voor in te zetten, want ook die bedrijven die zijn waardevol voor onze economie in Rijswijk. En daarbij wil ik het laten voor de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer van Dam, en dank dat u ook wel gehoor heeft gegeven aan mijn oproep om te reageren op de twee amendementen in alvast in de eerste termijn. Dan wil ik nu het woord geven aan mevrouw Harmsen van de ChristenUnie.

Mevrouw Harmsen (Christen Unie): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, mijn eerste directeur destijds nog bij chemische technologie in Amsterdam, bij een Koninklijke maatschappij, die zei: Maaiké, het sociaal verslag moet wat scherper worden. En hij bedoelde daarmee wat korter. Later werkte ik bij een professor en die zei: Maaiké, het verslag moet wat scherper worden, en daarmee bedoelde hij: het moet wat uitgebreider. En ja, deze economische visie moet ook wat scherper worden, en daar bedoelen we ook wel mee deze keer wat uitgebreider. En dat komt eigenlijk door twee dingen. Door de beantwoording van de wethouder in het forum, en het coalitieakkoord. En ik ga in deze eerste termijn eigenlijk vooral eigenlijk alleen maar in op het tweede amendement. Het eerste amendement, alle partijen die het ook mede hebben ingediend en ook mee willen stemmen hebben al prachtige woorden erover gezegd, hoef ik niks over te zeggen, maar het tweede amendement over welzijn en duurzaamheid voorop in Rijswijk. En waarom zeg ik dat het voorstel moet aangescherpt worden? De eerste plaats, het coalitieakkoord wil een groen en sociaal Rijswijk. Het coalitieakkoord maakt keuzes, focust in Rijswijk, en zegt: het moet hier groener en het moet socialer. Wij moeten denken aan het welzijn van mensen. En als ik dan een economische visie lees waarin staat: we gaan de economie aanjagen met als één hoofddoel ... Ik vond het juist heel helder, goede focus. Eén doel: werkgelegenheid. Dan denk ik van ja, maar dan wel groene en sociale werkgelegenheid waarin het welzijn van Rijswijk, de leefomgeving van Rijswijk en duurzaamheid vooropstaan. Dus het past helemaal bij het coalitieakkoord, past ook bij de beantwoording van de wethouder in het forum, die bijvoorbeeld op mijn vraag betekent, ja, techniek, innovatie en energie, dat we fossiele industrie gaan ondersteunen dan wel hennepkwekerijen, de wethouder nadrukkelijk zei: nee, groene energie is de toekomst en hennepkwekerij of drugslabs, dat willen we niet in Rijswijk. Vond ik heel helder antwoord. Zoals ik al zei, dit amendement is een aanscherping, het past goed bij het eigen antwoord van de wethouder. Het past goed bij het coalitieakkoord, waar andere partijen ook aan hebben meegewerkt. Het geeft richting aan het werk wat we willen ondersteunen. Het geeft een focus aan. Want we willen werk, werk geeft zin, maar het moet wel zinvol werk zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Dan geef ik het woord aan de heer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid.

De heer El Majaoui (Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid): Ja, dank je wel voorzitter voor het woord. Nou, we hebben uitgebreid hierover gedebatteerd en mijn fractie staat hierachter. Alhoewel, over de twee amendementen. Het eerste, ja, weet je dat praktisch geschoolde. Er is hier uitgebreid over gesproken, dus als je bijvoorbeeld de tweede bladzijde leest, gericht op techniek, innovatie en energie. Tuurlijk, je hebt de ontwerpers nodig, je hebt ingenieurs nodig, maar daar aansluitend heb je ook de mensen die het echt gaan uitvoeren. Dus het ene kan niet zonder het ander. Dus wij willen wel het amendement steunen maar ja, enkel om te benadrukken dat de werkgelegenheid van belang is die bijdraagt tot het, ja, het waarmaken van deze visie. Maar wij vinden het overbodig omdat dat gewoon ruimschoots hier is vermeld. Het tweede amendement, daar gaan we niet mee. Waarom? Wat mijn voorgangers hebben aangegeven, we kunnen geen onderscheid maken tussen verschillende bedrijven die heel graag willen vestigen. En daaraan is gekoppeld de formele wetgeving die zegt, die geeft aan dat er een verplichting is qua energietransitie en dat men moet gaan verduurzamen, en dat is ook hier uitgebreid over gesproken in de visie. En nogmaals, het is een visie, het is een stip op de horizon, het is een abstracte vorm van strategie. Invulling komt met de tijd. En wat belangrijk is, regionale samenwerking, waar ik het de vorige keer over heb gehad, op dat dat ook van belang is. Want ja, we zijn geen, nogmaals, geen eiland. We moeten toch samenwerken met omliggende regio's om tot deze doelstellingen te komen. Alleen één woordje heeft mij getriggerd, daar moest ik om lachen. Diversiteit van Rijswijkse bedrijfsleven. Ik had liever dat er ook diversiteit en inclusiviteit in genoemd wordt qua werkgelegenheid. En dat mis ik. Dat is een ander onderwerp, dat geef ik toe, alleen wil ik het wel hierbij zeggen dat dat een belangrijk, een omvangrijk onderwerp is. En vooral gelet op het laatste onderzoek van Radboud Universiteit, dat wij helaas nog achterlopen. Maar goed, dat is een onderwerp dat dan later komt in de gemeenteraad. Maar we gaan voor het voorstel instemmen en voor het amendement voor wat betreft de praktisch geschoolden gaan we ook voor stemmen, alleen het laatste gaan we tegen stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage in de eerste termijn, de heer El Majaoui. Dan wil ik het woord geven aan de wethouder. Mag ik dat doen, mijnheer Van Dam?

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, dat mag.

De voorzitter: Nee. Aan de wethouder. Werner Van Damme.

De heer Van Damme: Ja voorzitter, dank u wel. En ook aan de heer Van Dam voor zijn bijdrage in deze raadsvergadering. En ik dank in ieder geval de raad voor de vragen, de beschouwingen en de waarderingen voor voorstel en dat zal ik zeker overbrengen. En ik proef daaruit toch wel overwegend dat we gezamenlijk gaan werken gewoon aan een gunstig vestigingsklimaat en een stevige positie in de regio, want die regionale positie is gewoon ontzettend belangrijk. Ondernemen doe je in de regio, in Nederland, en natuurlijk ook in Rijswijk, want in Rijswijk kan je goed ondernemen. We hebben ontzettend veel bedrijventerreinen die we ook gaan revitaliseren, een aantal daarvan, en dat ga ik ook inzichtelijk maken om op de vraag toch van Wij. Rijswijk in te gaan, want daar proefde ik toch de meeste vragen uit van ja, het is niet concreet. Maar een visie geeft natuurlijk ook een bepaalde richting, en ik heb ook aangegeven dat we al binnen afzienbare termijn komen met de strategie werklocaties waarin per bedrijvenlocatie inzichtelijk zal zijn van hoeveel werkgelegenheid is daar, hoeveel bedrijven zitten daar, wat voor potentie, ontwikkelpotentie heeft u nog, wat kunnen we daarmee doen? En dat is ook bedoeld dan om die propositie te maken richting andere partijen, in de regio maar ook landelijk, om dan gezamenlijk die terreinen door te ontwikkelen en die bedrijvigheid door te ontwikkelen. En ik heb de visie van Den Haag natuurlijk ook gelezen. En ja, het was niet alleen een visie, die ging ook een stapje verder. Hier houden we het bij de visie en geven we richting aan, daar komen we later in de uitwerking op terug. Ik ga graag dan nog een keer het gesprek met u aan of het debat met u aan daarover. Want ik vind ook dat het belangrijk is dat je SMART-doelstellingen formuleert. Alhoewel je als je hebt over de economie en economische voorspelbaarheid, dat die natuurlijk altijd wel lastig is. Dat is tuurlijk wel een voorbehoud wat ik moet maken. Na de strategie werklocaties komt dus ook het horeca- en retailbeleid, waar we ook nog aandacht hebben specifiek voor onze winkelcentra. En ja, je kan dus echt supergoed ondernemen in Rijswijk. Ik zou het

ook iedereen aanraden om dat te doen. En dat heb ik op korte tijd eigenlijk als wethouder ook gezien tijdens de vele werkbezoeken die ik inmiddels heb afgelegd. Bijvoorbeeld aan Installatiewerk Zuid-Holland, een opleidingsbedrijf in de Plaspoelpolder dat zorgt voor personeel met vakmanschap voor de installatiebranche. En zo zijn er meer van dit soort bedrijven waar praktisch geschoolden terecht kunnen of kunnen worden opgeleid. En het amendement Goed werk voor praktisch geschoolden past dus goed bij Rijswijk en het voorliggende stuk. Dus het college vindt het amendement dan ook een waardevolle aanvulling op die voorliggende visie. En ik zal in mijn werkbezoeken extra aandacht geven aan het inzichtelijk maken van het werkaanbod voor praktisch geschoolden en het versterken van die verbinding tussen onderwijs en de arbeidsmarkt, en dan specifiek in de sectoren techniek en energie, en we zullen daar in de uitvoering van het programma Nieuwe energie en onderwijs Rijswijk nader over berichten, over de voortgang van dat programma. Want een aantal vragen over het werkgeversservicecenter, die hadden ook betrekking op die arbeidsmarkt en het betrekken van de mensen die nog aan het werk moeten. Maar het amendement praktisch geschoolden in Rijswijk, of Goed werk voor praktisch geschoolden in Rijswijk, dat kunnen we van harte omarmen. En ik ken de voorzitter inmiddels dat dat dan gewoon in stemming wordt gebracht, overnemen daar doen we niet aan, dus we gaan daar mooi over stemmen. En dan kom ik bij het amendement Gezondheid en duurzaamheid voorop bij bedrijven in Rijswijk. En ik ben het echt zeer eens met die indieners dat een duurzame toekomst en het welzijn van de inwoners van Rijswijk echt belangrijk zijn. Dat is eigenlijk ook waar wij als college ons dagelijks voor inzetten. En daarbij is het echt ontegenzeggelijk ook waar dat het in belang van inwoners, werknemers en werkgevers is dat lucht, mobiliteit en leefomgeving schoner moet. En dat is een opgave die gewoon bij ons allemaal ligt. En in die zin heb ik dan ook wel begrip voor het amendement. En ik geef u nog mee dat slechts deels mogelijk is, dan sluit ik dan wel aan bij de woorden van de heer Van Enk van het CDA, dat er deels mogelijkheden zijn voor een gemeente om hierop te sturen. En dan heb ik in het forum ook al zo aangegeven. En bestemmingsplannen sluiten daarbij al vervuilende hoge milieubedrijven uit. En het valt mij overigens wel op dat bij vrijwel alle bedrijven die ik tot nu toe heb bezocht de duurzaamheidsdoelen ondersteund worden en ze er ook echt actief mee bezig zijn. En als het nodig is, helpen we als gemeente daarbij, bijvoorbeeld door het aanbieden van een duurzaamheidsscan. En voor wat betreft duurzame mobiliteit liggen er zeker stimulerings- en aanjaagkansen, zoals ik in het amendement heb gelezen. Die we nadrukkelijk verkennen samen met de bedrijven, en onder andere via de mobiliteitsvisie. Kortom, een aantal van de punten in dit amendement, het amendement Gezondheid en duurzaamheid voorop bij bedrijven in Rijswijk, is geborgd. En als college zullen we ook een neutrale houding aannemen en laten we het oordeel aan de raad op dit amendement. En ik heb volgens mij hiermee een aantal vragen, de meeste vragen hopelijk, beantwoord, en geef ik het woord aan u, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank aan de heer Van Damme voor het beantwoorden van de vragen in eerste termijn. Ik kijk naar uw raad. Is er behoefte aan een tweede termijn? Eén, twee, drie personen zie ik. Ik begin bij mevrouw Woudstra van D66.

Mevrouw Woudstra (D66): Dank. Aangezien er een aantal vragen zijn gesteld en ik ook wel wat wisselende reacties proef, heb ik toch behoefte om een verduidelijking te geven. Allereerst werd er gevraagd naar de lengte van de tekst. Nou is het zo dat wij tekstblokken vervangen, dus we maken, ik heb net even geteld, we voegen ongeveer zes regels aan de ongeveer twintig pagina's toe. Ik denk dat mijnheer Van Enk met mij toch eens moet zijn dat zes regels op twintig pagina's nou toch echt nog best moet kunnen. Dus dat even, helaas moet ik veel voorlezen omdat we tekstblokken vervangen waar stukjes in zijn vervangen, maar uiteindelijk gaat het om een paar regels. En die duurzame toekomst, ik ben heel blij dat die door veel mensen genoemd is, gezien wordt. De wethouder herhaalt hem ook, dus dat duurzaamheid en welzijn ertoe doet in Rijswijk. Nou, daar zijn we heel blij mee om te horen. Maar ook in een economische visie kunnen we keuzes maken en het gaat ons niet om het verbieden. Het gaat ons in de acties die we vragen aan het college om het helpen van bedrijven en het mogelijk maken, en daar duidelijk over uitspreken wat een visie kan doen, omdat een visie zegt waar we op inzetten zoals we ook sectoren noemen, we noemen een aantal sectoren waar we op inzetten. En als we die sectoren noemen is het ook handig om te zeggen en wat voor bedrijven passen daarbij. Niet om te zeggen dat anderen niet welkom zijn, niet om te zeggen wat het is, maar wel om onze voorkeur zoals het er

staat naar uitgaat en onze voorkeur voor de inzet vanuit gaat. Nou, dat lijkt me een alleszins beperkt amendement wat gaat over voorkeuren en extra acties voor de mensen die dat doen. Mochten mensen zeggen: ja, maar dan klopt die zin niet of dan staat het daar nog te scherp of te strak, dan wil ik graag zo om een schorsing vragen om het daar nog even over te hebben. We zijn alleszins bereid om te kijken of dat kan. En dan te kijken waar we samen uit kunnen komen, want als we allemaal zeggen dat het een belangrijk onderwerp is, dan verdient het ook die aandacht in de economische visie, en daarvoor zitten we vanavond bij elkaar. Ik wilde graag nog aansluiten bij de VVD die het had over de resultaten richting 2030. We zijn inderdaad heel blij dat de wethouder zich inzet om ook die resultaten heel scherp te maken en in dat kader ook heel blij dat de sterkte- en zwakteanalyse erbij is gevoegd. En we hopen dat we met zijn allen ook die voorkeur uit kunnen spreken waar extra aandacht aan behoeft. Want een maatschappij verandert en dan is het fijn als we als gemeente ook duidelijk zijn welke kant wij op willen veranderen, dat we maatschappelijk verantwoord blijven ondernemen. Maatschappelijk verantwoorde ondernemingen zijn ook stabiel tijdens crisissen, en investeerders waarderen dit ook, dus wij zien hiermee alle kansen voor een gezonde toekomst voor Rijswijk. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Even kijken wie ... Mijnheer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk (CDA): Dank u wel. Ik wil de wethouder danken voor zijn reactie, ook op de amendementen. Ik begrijp dat hij tegen beide amendementen geen bezwaar heeft. Wij hebben ons als CDA in dit debat wel laten overtuigen door de partijen die zich hebben uitgesproken tegen het amendement om bepaalde bedrijven te weren, dus daar zullen wij ook tegen stemmen. En het andere amendement over de werkgelegenheid zullen wij steunen. Er is nog wat gezegd over de lengte van teksten, daar is op ingegaan. Ik denk dat wat mij betreft de heer Van Dam van Wij. heel duidelijk heeft verwoord als het gaat om die discussie. Maak het SMART, geef het handen en voeten. Ik vond het een uitstekend betoog, waarin hij ook helemaal uitlegde wat mijn gevoel ook hieromtrent was. En we kunnen ons natuurlijk niet gaan vergelijken met de grote stad als het gaat om raadsvoorstellen, maar laten we het gewoon beschouwen als een aansporing om dit zo snel mogelijk concreet in te vullen met maatregelen. En dat heeft de wethouder ook beloofd dus daar zien wij naar uit. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan kijk ik naar de raad. Mevrouw Harmsen. Ja. Mevrouw Harmsen, aan u het woord.

Mevrouw Harmsen (Christen Unie): Ja, dank u wel voorzitter. Nog even voor de helderheid. Het amendement wil een aantrekkelijkheid voorstellen. Dus voor bedrijven die dus in die drie sectoren zijn, techniek, innovatie, energie, maar daarin wel binnen het kader van wat in het coalitieakkoord wordt geschetst aan een groene leefbare stad waar het welzijn van de bewoners vooropstaat. En die aantrekkelijkheid, dat is een belangrijk punt. We willen als stad aantrekkelijk zijn voor bepaalde bedrijven. Is dat vreemd om dat te vragen, om te zeggen: wij willen als Rijswijk, hebben een bepaalde kleur in de regio. En die gaat dus over techniek, innovatie en energie, maar wel binnen de kaders die goed zijn voor Rijswijk. Wij zijn een drukke stad, dichtbevolkt, we willen het beste met onze inwoners. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Mijnheer Van 't Eind van GroenLinks.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, inmiddels kan ik ook wat korter zijn. Ik had eigenlijk een interruptie, die mocht niet, maar ... En ik sloeg vooral aan op het punt van inclusie en dat het geen inclusief amendement zou zijn of dat het zou discrimineren. Volgens ons is dit een visie en in een visie zet je: waar wil je met elkaar naartoe? En wat ons betreft als je richting 2050 een duurzame samenleving wil zijn, dan moet je daar nu mee beginnen, moet je daar nu op inzetten, en dat beoogt dit amendement op het gebied van duurzaamheid en op het gebied van welzijn. En verder sluit ik mij aan bij het betoog van mevrouw Woudstra en het betoog van mevrouw Harmsen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Als laatste mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ik had mijn tweede termijn eigenlijk in de eerste termijn al gedaan maar ik dacht, ik wil toch even ingaan op het amendement waarvan wij hebben gezegd: we gaan het niet steunen, om daar een verdere toelichting aan te geven. Want ik snap heel goed dat duurzaamheid ontzettend belangrijk is en welzijn ook ontzettend belangrijk is. Alleen als we het over economie hebben en over bedrijven zijn er tal van bedrijven die zeg maar niet met die onderwerpen, niets met die onderwerpen te maken hebben, en alleen in de Plaspoelpolder zien we daar al verschillende voorbeelden van terug. Ik kan me herinneren dat we in een vorige periode naar een raadsuitje zijn gegaan naar ...

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, uw uitspraken, ik zie dat mevrouw Woudstra u wil interrumperen daarna mevrouw Harmsen.

Mevrouw Woudstra (D66): Ja, niet om het raadsuitje en de mooie dingen die we daar hebben gezien tegen te spreken, maar even dan toch over waar het amendement over gaat. Elk bedrijf kan in zijn voorwaarden iets zeggen over hoe die zich inzet voor de maatschappij, dus in zijn visie en waar die voor staat. Dus het gaat zeker niet, dit amendement, over bedrijven die alleen op het terrein van duurzaamheid werken. Het gaat over elk bedrijf, van supermarkt tot winkelier tot een andere, en hoe die met zijn omgeving omgaat. En om te zeggen: daar zet de gemeente zich extra voor in, dat daar, die bedrijven extra worden ondersteund. Alle andere zijn ook welkom, maar in de visie zeggen we: bedrijven die in hun voorwaarden, in hun strategie zich rekening houden met hun omgeving, daar doen wij een extra stapje voor. En dat is alles.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Harmsen. Of wilt u ...

Mevrouw Harmsen (Christen Unie): Nee, mevrouw Woudstra heeft alles al keurig gezegd.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, wilt u uw tweede termijn vervolgen?

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Zeker. Ja, en dat is precies ook mijn punt. Kijk, we hebben bedrijven hier in de Plaspoelpolder, tot voor kort zat er één van de grootste stentebouwers van Europa. Die is volgens mij nu weg als ik het goed heb. Maar dat zijn bedrijven die in hun uitgangspunten niet direct iets te maken hebben met welzijn of duurzaamheid, maar wel ontzettend belangrijk zijn voor onze bedrijventerreinen. Hetzelfde geldt voor ... Als ik heel even nog mijn termijn mag afmaken, dan kan ik daarna reageren op uw vraag. We hebben Redhead Technology in de Plaspoelpolder, is ook een voorbeeld van een heel groot bedrijf dat niet in zijn uitgangspunten per direct iets met duurzaamheid of maatschappelijke betrokkenheid doet. Maar ik, en wij van Wij., vinden dat ook in Rijswijk ruimte moet zijn voor die bedrijven en dat we die ook actief zouden moeten benaderen om deel te nemen in onze Plaspoelpolder of andere bedrijventerreinen.

De voorzitter: Ik wil mevrouw Harmsen, die wil interrumperen.

Mevrouw Harmsen (Christen Unie): Ja, ja. En ik zal het in de geest van mevrouw Woudstra doen. Al de bedrijven die u noemt kunnen perfect binnen de visie passen, namelijk dat ze hun werk doen met duurzaamheid in het oog, met het welzijn van hun werknemers en Rijswijkers in het oog. Er is ook een prachtige stokbroodbakker bijvoorbeeld in de Plaspoelpolder, Michel. Die is net weer weg? Ach. Jammer. Maar goed. Was de energierekening te hoog? Ik hoor net dat hij weg is. Dat is mijn lievelingsbakker geweest. Goed. En van mijn buurman. Maar aan alle voorbeelden die u noemt, het is dus niet dat een bedrijf per se duurzame producten aan zich maakt, zonnepanelenbedrijven, maar dat het een bedrijf is dat duurzaamheid, rekening houdt in zijn bedrijfsvoering, en welzijn ook. En daarom zijn hennepkwekerijen bijvoorbeeld of drugslabs daarvan uit besloten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Volgens mij was dit bijna een derde termijn maar ... Ik ... Ja. Mijnheer Van 't Eind wilde ook interrumperen. Een interruptie is eigenlijk een hele korte vraag. Dat wil ik u vragen.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Nee. Nou ja, mevrouw Harmsen heeft al een heel aantal dingen gezegd dus daar sluit ik me verder bij aan. Dus ik kan het kort houden.

De voorzitter: Dan mijnheer Van Dam, wilt u afsluitende woorden in uw tweede termijn ...

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ik ga het proberen, kijken of ze ook echt afsluitend zijn of dat er weer een paar handen omhooggaan. Nee, ik denk dat het, als ik het amendement lees, en ik denk, want er werd een vraag gesteld van kunnen we niet een klein ding aanpassen zodat we mee kunnen stemmen? Maar spreekt het echt iets uit waarvan je die bedrijven die ik net opnoemde zou afschrikken naar mijn opinie. En dat is denk ik nooit de bedoeling, dus daarom zullen we niet meestemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Ik heb geen vragen gehoord in het tweede termijn aan de wethouder. Dus ik stel voor dat wij tot stemming overgaan. En dan wil ik als eerste het amendement Goed werk voor praktisch geschoolden in Rijswijk in stemming laten brengen. De stemming is geopend, begreep ik. Met 27 stemmen voor is het amendement aangenomen, volgens mij unaniem hè? Ja. Dan gaan we over op de stemming van het amendement Gezondheid en duurzaamheid voorop bij bedrijven in Rijswijk. Stemming is geopend.

De voorzitter: 11 stemmen voor en 16 tegen. Daarmee is het amendement verworpen. Dan het raadsvoorstel zelf, het raadsvoorstel economische visie. Ik zie dat mijnheer Van 't Eind een stemverklaring wil afleggen.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Als dat mag van de voorzitter.

De voorzitter: Ja, dat mag.

De heer Van 't Eind (GroenLinks): Zoals in onze bijdrage al aangeven hechten wij grote waarde aan een lokale economie die past bij een duurzame samenleving. Wij hadden graag een aanscherping gezien van het voorstel op dit punt. Ondanks dat het aanscherpingsvoorstel geen meerderheid heeft gehaald zien wij in deze visie nog genoeg aanknopingspunten en wij zullen daarom instemmen met het voorstel. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind, voor de korte stemverklaring. Dan kunnen we overgaan tot de stemming over het raadsvoorstel economische visie. We missen één stem. Met 24 voor en 3 tegen is het raadsvoorstel aangenomen.

9. Motie Vreemd Rijswijks Belang – Symbolische naam voor het skatepark aan de Treubstraat

De voorzitter: Dan zijn we beland bij agendapunt 9. De ingediende motie vreemd aan de orde van de dag van Rijswijks Belang. En dat gaat over een symbolische naam voor het skatepark aan de Treubstraat. En daarvoor wil ik mijnheer Weterings het woord geven.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Voorzitter, dank u wel. Een aantal van ons zullen ongetwijfeld Dries van Dijk nog wel herinneren, een elfjarige jongen die de moed had om de gemeenteraad van Rijswijk, om daar zijn grote wens te komen inspreken. Een skatepark in Rijswijk. Het was op 4 februari 2020, dus ruim drie jaar geleden. Volgens voormalig burgemeester Michel Bezuijen was Dries de jongste spreker ooit. Hij heeft ook vanaf die periode alle participatietrajecten doorlopen en ook, ja zijn stem gegeven eraan. En uiteindelijk leek het mij leuk om hem dus, ja, de naam van de baan of het park te geven. Uiteraard is er contact gezocht met de

gemeente van of het wel haalbaar was. Uiteindelijk om een officiële straatnaam te veranderen of aan te brengen zitten heel veel haken en ogen aan. Het kan wel, maar er komt heel veel bij kijken. Maar een symbolische naam zou wel kunnen. Alleen was dan wel het verzoek van nou goed, doe dat dan middels een motie vreemd orde aan de dag, dat alle partijen er wat van kunnen vinden. Dus ik verzoek bij dezen het college het skatepark aan de Treubstraat een symbolische naam, het Dries van Dijk skatepark te geven door middel van een naambord en deze te onthullen bij de opening op 14 april aanstaande, en gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Zijn er anderen die het woord willen voeren? Ik zie mevrouw Jansen van Wij. Rijswijk.

Mevrouw Jansen-Dirkx (Wij.Rijswijk): Ja, dank u wel. Ja, Wij. vindt de motie van Rijswijks Belang een mooie beloning voor het harde werk van Dries. Een toen nog elfjarige jongen die het aandurfde om voor een grote groep volwassenen duidelijk te maken wat de jeugd van Rijswijk nodig heeft. We geven graag de boodschap mee aan de Rijswijkse kinderen en jongeren dat je dus wel degelijk invloed kan hebben over wat er in je stad gebeurt. Onze fractie heeft nog wel één vraag aan de indieners. Is Dries zelf ook op de hoogte van deze van dit verzoek en wil hij dit ook? Want zelf als moeder van twee pubers kan ik me heel goed voorstellen dat een puber niet altijd zit te wachten op zoveel aandacht, ondanks het feit dat hij het echt verdient. We horen het graag en de motie kan op onze steun rekenen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jansen. Mevrouw Harmsen zag ik.

Mevrouw Harmsen (Christen Unie): Mevrouw Jansen heeft al mijn vraag gesteld.

De voorzitter: Dan mevrouw Woudstra zag ik ook volgens mij. Ja.

Mevrouw Woudstra (D66): Ja. Wij zijn heel blij dat er meer participatie is, dat kinderen ook deze acties ondernemen. Vindt het heel knap van Dries dat hij dat gedaan heeft en die waardering verdient hij. Wij zien die waardering graag in iets moois dat ook bij zijn interesses past en denken dat het college daar hele mooie dingen voor kan bedenken, van het uitnodigen van een skate-international tot iets anders. Voor ons gaat het geven van een naam, omdat dat de rest van je leven aan je blijft zitten, net wat te ver om ook voor iemand van 11 daar goede consequenties van over te zien. En er zijn ook heel veel meer mensen die zich ervoor hebben ingezet dus ik denk dat het mooi is als we Dries vragen wat hij ook zelf een mooie beloning zou vinden, of in het licht van het skatepark daar extra aandacht aan hem besteden. En ik denk dat het college dat samen met de indiener ook goed kan doen, dus ik hoor graag of daar het college toe bereid is.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer El Majjaoui als eerste.

De heer El Majjaoui (Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid): Ja, dank u wel voorzitter. Ik vind het een heel mooi voorbeeld voor velen en vooral de jongeren, dat ze participeren, betrokken voelen in de samenleving, dat ze ook hun ding kunnen zeggen. Maar over de vragen gesproken, ik sluit me geheel aan bij de vraag van Wij. Dus ik ben benieuwd naar de antwoorden van de wethouder. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, ik zie mevrouw Van Nunen en daarna ga ik naar mijnheer Kruger.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter, ik sluit me aan bij mevrouw Woudstra van D66. Zoek een andere wijze, een andere manier om hem te belonen voor het initiatief dat hij heeft genomen. En nogmaals, er zijn meerdere initiatieven genomen waardoor dit nu gerealiseerd is, dus dat wil ik er ook nog even bij vermelden, dat zei mevrouw Woudstra trouwens ook. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Mijnheer Kruger.

De heer Kruger (Beter voor Rijswijk): Dank u wel, voorzitter. Het is een heel sympathiek voorstel, alleen u kent het beleid, als we iets gaan benoemen dan moet je meestal overleden zijn of je moet afkomstig zijn van het Koninklijk huis. Daar zouden we dan nu een uitzondering van maken. Ik denk dat daar eigenlijk niemand mee gediend is. Het zou natuurlijk wel erg leuk zijn als deze jongen, waarvan gezegd wordt dat hij de jongste inspreker is, nou, ik denk dat nog één in de raad weet dat we nog weleens jonger gehad hebben, dat is de griffier. We kregen hier een complete padvinderij binnen en daar hebben allemaal kinderen van zeven, acht jaar ingesproken. Maar dat kan niemand zich herinneren, maar ik zie de griffier al ja knikken dus ik verzin het niet ter plekke. Dus het is niet echt een record, laat dat even gezegd zijn. Wel zou het leuk zijn als deze jongen die ernaar gevraagd heeft, ik kan het me goed herinneren, de eer krijgt toegewezen om het skatepark officieel te mogen openen en dat hij misschien als blijk van een stukje waardering een heel mooi professioneel skateboard aangeboden krijgt van de gemeente, want die kosten kunnen er ook nog wel bijkomen. Dus wel wat dat betreft zullen wij dit verder niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Zijn er nog anderen in eerste termijn? Nee. Dan wil ik het woord geven voor de beantwoording een reactie aan wethouder Wit.

De heer Wit: Ja, dank u wel voorzitter en dank u wel voor het indienen van de motie en ook voor de reactie vanuit de raad. Ja, de vraag over of de ouders op de hoogte zijn van deze motie, die kan ik niet beantwoorden, die laat ik zo eventjes aan de heer Weterings. Ik vind het ook een sympathieke motie. Maar zoals de heer Kruger net als zegt, wij hebben wel echt regels over straten en pleinen vernoemen naar levende personen. Dat doen we namelijk niet, tenzij het iemand van het Koningshuis is. Maar ik vind de beraadslaging in de raad gehoord te hebben, wel met u eens dat we iets moeten doen om deze jongeman op een bepaalde manier in het zonlicht te zetten. Het voorstel, tegenvoorstel dat ik zou willen doen, ik hoop dat de heer Weterings daar ook mee akkoord kan gaan, is om in ieder geval een informatiebordje, kan een plaquette zijn, moeten we nog even over de vorm nadenken, aan de skatebaan te bevestigen op een locatie, moeten we nog even uitzoeken, waarin we aangeven dat deze skatebaan mede door de heer, door Dries van Dijk en participatie daaromheen tot stand is gekomen. En daarnaast de invulling van de opening. Ja, het uitnodigen van deze jongeman om bij de opening aanwezig te zijn of hem te laten openen, dat vind ik zeker een goed idee. Eventuele invulling van wat daaromheen met professionele of semiprofessionele skaters, daar zullen we ook zeker even over nadenken hoe we dat gaan doen. Ja, ik denk dat we daarmee een goede manier gevonden hebben om deze jongeman in het zonlicht te zetten en ik hoop dat u daarmee akkoord kan gaan.

De voorzitter: Dank aan de beantwoording van de vragen en ook, ja, voor het voorstel wat u doet eigenlijk hè, gelet op de beraadslaging een voorstel. Ik wil het woord geven aan mijnheer Weterings. Want het college of de wethouder doet ook een voorstel aan u. En er is een vraag over vanuit D66 en meerdere fracties hebben gesteld of Dries op de hoogte is.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Ja. Voorzitter, dat heb ik gehoord. Er is inderdaad contact geweest met Dries en met zijn moeder. Ik heb daar contact mee gehad. Hij zou het zelf heel erg leuk vinden als het Dries van Dijk skatepark zou gaan heten, vond hij ook het leukste. En als het eventueel korter zou moeten, Dries van Dijk skatepark. Maar goed, dus hij was er wel absoluut mee eens, hij vond het hartstikke leuk, hoop dat het steun krijgt. Anders pech. Ik heb inderdaad ook natuurlijk, wat ik al aangaf, vooraf geïnformeerd en inderdaad is het zo wat ook de wethouder aangaf en ook mijnheer Kruger aangaf dat er normaal gesproken bij een echte naamsverandering of een echte aanbrenge van de officiële naam is inderdaad zo dat mensen die inmiddels al tien jaar gestorven zijn om deze te plaatsen voor een naambordje, mits het een naam is van het Koninklijk huis inderdaad. Uitzonderingen daargelaten, bijvoorbeeld het bordje van Harrie Jekkers in Den Haag hè, want die leeft ook nog steeds. Dus Harrie Jekkers heeft wel een plein gekregen. En grotendeels om de reden dat iemand in de toekomst iets van een delict zou doen. Maar in dit geval als het gaat om een bordje bij een skatebaan, het

is ook geen officiële straatnaamverandering. Het gaat maar om een bordje bij de skatebaan. Maar, tromgeroffel, ik vond het voorstel van de wethouder over een bordje met een QR-code, een scancode over de opzet, de jongste inspreker, ja dat vind ik op zich wel een redelijk punt. Dus dat ... Zal ik het aan Dries voorleggen, wat hij ervan vindt? Dank u wel.

De voorzitter: Ik stel voor ... Ja, ik hoor dat u wel het voorstel van de wethouder eigenlijk ook goed vindt. Dus ... Wat wilt u doen met uw motie? Wilt u die aanhouden of wil stemt u in met het voorstel? Of kunt u zeg maar zich vinden in het voorstel wat de wethouder namens het college doet? Dan zou u die moeten intrekken en dan is het een toezegging geworden van het college aan u, aan uw raad.

De heer Weterings (Rijswijks Belang): Ik denk dat intrekken op dit moment de beste optie is, voorzitter. Als de wethouder zegt: er komt een mooi bord met een omschrijving wat er is gebeurd, heeft plaatsgevonden, dan kan ik me daar zeker in vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, dank u wel, en dan is deze motie, ja, ingetrokken maar met de toezegging van de wethouder dat hij met een mooi informatiebord zal komen waarbij ook Dries van Dijk uitgenodigd zal worden denk ik, dat lijkt me wel een hele mooie uitkomst van vanavond.

10. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we bij het laatste agendapunt, bij de sluiting. Ik wil nog iets tegen u zeggen. En ik weet, ik heb vandaag een videoboodschap ingesproken voor de achttienjarige Rijswijkers. Want ik maak me gelet op de vorige, de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen nogal zorgen over de opkomst die er zal zijn op 15 maart bij de Provinciale Statenverkiezingen en de waterschapsverkiezingen. Ik wil u ook vragen in uw achterban, in uw netwerk, mensen op te roepen om vooral te gaan stemmen. Ik heb vooral de achttienjarige ook, die krijgen ook een brief van mij als burgemeester. Omdat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat als je de eerste keer stemt, je daarna ook vaker gaat stemmen. Dus ik wil die oproep ook aan u doen en aan iedereen die hier in de zaal zit. En ja, ik wil ook, er zijn twee raadsleden in ons midden die ook meedoen aan de verkiezingen. Mijnheer Braam doet mee aan de verkiezingen en mijnheer Weterings. Ik wil hen ook veel succes wensen in hun campagne. Misschien niet zo gebruikelijk, maar ik vind dat toch, u zit hier. En ik wil u ook wijzen en ook, we zijn er niet op ingegaan en dat is ook een hele goede reden, dat we in die campagneperiode, natuurlijk staat het u vrij om te demonstreren, om al uw acties uit te voeren, maar ik wil u vragen om de regels die wij hebben in ons land, de democratische rechtstaat, om die na te leven. En daarmee wil ik deze vergadering afsluiten.

Aldus vastgesteld door de Raad van de gemeente Rijswijk, in zijn openbare vergadering van 21 maart 2023

De gemeenteraad,

de griffier,

de voorzitter,

J.A. Massaar, bpa

H. Sahin